

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární a preprimární edukace

Církevní předškolní vzdělávání

Bakalářská práce

Autor: Anežka Pekárková

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Mgr. Monika Ulrichová, Ph. D.

Hradec Králové

2016

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

Pedagogická fakulta

Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení: **Anežka Pekárková**
Osobní číslo: **P131115**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Název tématu: **Církevní předškolní vzdělávání**
Zadávající katedra: **Ústav primární a preprimární edukace**

Zásady pro vypracování:

Cílem bakalářské práce je přiblížit církevní předškolní vzdělávání a zjistit hlavní faktory, které ovlivňují rodiče při výběru státních a církevních mateřských škol. Práce bude členěna do dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části budu popisovat historii a vývoj církevního předškolního vzdělávání, významného pedagoga Dona Bosca, legislativu církevního školství, křesťanskou výchovu v rodině a způsob výchovy v církevních mateřských školách. V praktické části budu srovnávat faktory, které ovlivňují rodiče při volbě církevních mateřských škol a srovnám je s faktory, které ovlivňují volbu rodičů ze státních mateřských škol. Použiji metodu dotazníkového šetření.

EDEROVÁ, Margot, MUROŇOVÁ, Eva, HAVEL, Tomáš. Aby malé bylo velké: náboženská výchova předškolních dětí v mateřských školách a ve farnostech. Metodická příručka. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2008. 240 s. ISBN 978-80-86953-23-6.

BĚLINOVÁ, Ludmila. Z dějin předškolní výchovy. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 124 s. ISBN 14-094-80.

PRŮCHA, Jan. Alternativní školy a inovace ve vzdělávání. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 144 s. ISBN 80-7178-584-9.

ŠMELOVÁ, Eva. 1. vyd. Ohlédnutí do historie předškolní výchovy. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. 75 s. ISBN 978-80-244-2238-1.

KOMENSKÝ, Jan Ámos. 1. vyd. Informatorium školy mateřské. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 52 s. ISBN 14-097-86.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Monika Ulrichová, Ph.D.**
Katedra kulturních a náboženských studií

Oponent bakalářské práce: **Mgr. Martin Skutil, Ph.D.**

Datum zadání bakalářské práce: **27.11.2014**

Termín odevzdání bakalářské práce: **21.4.2016**

doc. PhDr. Pavel Vacek, Ph.D.
děkan

PhDr. Pavel Zikl, Ph.D.
vedoucí katedry

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové, dne 26. 4. 2016

.....

Podpis autora

Poděkování:

Chtěla bych z celého srdce poděkovat svému manželovi a své mamince za cenné rady a korekturu této práce.

Hlavní poděkování patří vedoucí této práce Mgr. Monice Ulrichové, Ph. D. Podpořila mě při výběru tohoto tématu, stala se mou vedoucí a poskytla mi potřebné odborné připomínky.

Anotace:

PEKÁRKOVÁ, Anežka. *Církevní předškolní vzdělávání*. [bakalářská práce]. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2016. 54 s.

Cílem bakalářské práce je přiblížit církevní předškolní vzdělávání a zjistit hlavní faktory, které ovlivňují rodiče při výběru státních a církevních mateřských škol. Práce bude členěna do dvou částí, teoretické a praktické. V teoretické části budu popisovat historii a vývoj církevního předškolního vzdělávání, významného pedagoga Dona Bosca, legislativu církevního školství v České republice, křesťanskou výchovu v rodině a způsob výchovy v církevních mateřských školách. V praktické části budu srovnávat faktory, které ovlivňují rodiče při volbě církevních mateřských škol a srovnám je s faktory, které ovlivňují volbu rodičů ze státních mateřských škol. Použiji metodu dotazníkového šetření.

Klíčová slova: církevní předškolní vzdělávání, výchova v rodině, Don Bosco, křesťanská výchova

Annotation

PEKÁRKOVÁ, Anežka. *Preschool education in catholic kindergartens*. [bachelor degree thesis]. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2016. 54 pp. Bachelor thesis.

The goal of this thesis is to introduce to public preschool education in catholic kindergarten and to identify major factors, which influence parents when opting between state and catholic kindergartens. The thesis will be divided into two parts, theoretical and practical. Within the theoretic part I will describe historic development of catholic preschool education, significant pedagogue Don Bosco, legislative frame of preschool education in the Czech Republic, christian education in families and the way of education in catholic kindergartens. In the practical part I will compare the factors, which influence parents when choosing catholic kindergarten and I will compare them with the factors, which influence parents of the children from state kindergartens. I will use the questionnaire method.

Keywords: catholic preschool education, education in family, Don Bosco, christian education

Obsah

1	Úvod	8
2	Církevní předškolní vzdělávání	10
2.1	Historie a vývoj církevního předškolního vzdělávání.....	10
2.2	Významní pedagogové v kontextu církevního školství	14
3	Církevní předškolní vzdělávání v České republice	18
3.1	Legislativa	18
3.2	První náboženská zkušenost v rodině	20
3.3	Křesťanská výchova v církevních mateřských školách	22
3.4	Katecheze dobrého pastýře	24
4	Církevní mateřská škola Srdíčko v Praze	26
4.1	Charakteristika Církevní mateřské školy Srdíčko	26
4.2	Cíle Církevní mateřské školy Srdíčko.....	27
4.3	Školní vzdělávací program Církevní mateřské školy Srdíčko	28
4.4	Odlišnosti Církevní mateřské školy Srdíčko od státní mateřské školy	29
5	Empirická část	31
5.1	Cíl práce	31
5.2	Výzkumné otázky a pracovní předpoklady	31
5.3	Použité výzkumné metody a průběh výzkumného šetření	32
5.4	Výsledky výzkumného šetření a komparace obou typů školek	34
5.5	Ověření předpokladů	47
6	Závěr	49
7	Seznam použité literatury	51
8	Seznam příloh	54

1 Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala církevní předškolní vzdělávání, protože s církevním školstvím mám osobní zkušenost. Bohužel jsem nechodila do církevní mateřské školy - v té době v Olomouci ještě žádná zřízená nebyla, ale navštěvovala jsem od první třídy Základní církevní školu sv. Voršily v Olomouci. Poté jsem nastoupila na Střední pedagogickou školu sv. Anežky České v Odrách a své studium dokončila na Střední pedagogické škole v Přerově. Po ukončení maturity mi bylo také nabídnuto místo v Církevní mateřské škole Ovečka v Olomouci, ale kvůli nástupu na vysokou školu jsem nabídku nepřijala. Nicméně bych byla moc ráda, kdyby se mi znovu naskytl tato příležitost a já mohla pracovat v církevní mateřské škole. Proto mě tento alternativní směr zajímá a chtěla bych touto prací přispět k objektivnímu pohledu na to, oč usiluje církevní předškolní vzdělávání.

Domnívám se, že v široké veřejnosti je velmi malé povědomí o tomto alternativním směru a převládají předsudky spojené s nesprávným úhlem pohledu – umístit dítě do církevní mateřské školy může pro mnoho lidí znamenat, že rodičům nejspíše záleží pouze na tom, aby se dítě v mateřské škole modlilo. Přitom netuší, že církevní mateřské školy se řídí stejně jako státní mateřské školy rámcově vzdělávacím programem. Hlavním cílem církevních mateřských škol je přispět k celistvému rozvoji dítěte už od předškolního věku – tedy zaměřují se na harmonický vývoj v rovině tělesné, psychické, sociální, ale i duchovní.

Tato práce si klade za cíl na základě dotazníkového šetření zjistit a srovnat hlavní faktory, které ovlivňují rodiče při výběru církevních a státních mateřských škol. V této práci můžeme najít odpovědi na následující otázky: Proč jsou zakládány na území České republiky církevní mateřské školy a rodiče vyhledávají tento způsob institucionální výchovy pro své dítě? Jsou to rodiče náboženského vyznání, kteří umísťují své děti do církevních mateřských škol, nebo jsou to i rodiče, kteří jsou bez náboženského vyznání? Jestliže ano, proč si vybrali pro své děti tento způsob vzdělávání?

Teoretická část mé bakalářské práce je rozdělena na tři části:

V první části je stručně nastíněna historie a vývoj církevního předškolního vzdělávání. Je nutné zmínit významné pedagogy v kontextu církevního školství, a to Jana Ámose Komenského a Dona Bosca.

Druhá část pojednává o legislativním rámci současného církevního školství v České republice. Jádrem této kapitoly je náboženská výchova v rodině, která je pro rozvoj dítěte klíčová a která začíná už od prvního dne počátku života dítěte. Nejdůležitější je příklad rodičů, na základě kterého si dítě vytváří představu o Bohu. Na náboženskou výchovu v rodině navazuje křesťanská výchova v církevních mateřských školách, o které pojednává další podkapitola. Součástí této kapitoly je i zmínka o Katechezi dobrého pastýře, se kterou jsem se měla možnost více seznámit v rámci své praxe v Církevní mateřské škole Jana Pavla II. v Hradci Králové.

Třetí část se zabývá konkrétní římskokatolickou Církevní mateřskou školou Srdíčko v Praze, u které jsem uvedla její charakteristiku, cíle a vzdělávací program. Vše to bylo konzultováno a schváleno paní ředitelkou. Měla jsem možnost praxe ve dvou římskokatolických církevních mateřských školách. Nejpočetnějším zřizovatelem církevního předškolního vzdělávání u nás je římskokatolická církev. V závěru této části je zajímavá podkapitola, ve které uvádím konkrétní odlišnosti Církevní mateřské školy Srdíčko od státní mateřské školy.

Empirická část, tedy výzkumná, si stanovuje za cíl srovnat ovlivňující faktory, které vedou rodiče při výběru církevních a státních mateřských škol. Použila jsem metodu dotazníkového šetření.

2 Církevní předškolní vzdělávání

2.1 Historie a vývoj církevního předškolního vzdělávání

Církevní školství má dlouholetou tradici.

V rozšiřování vzdělanosti sehrály velkou úlohu právě církevní školy, které byly budovány při kláštorech. Výchova dětí byla pro křesťany posvátnou povinností, neboť vycházela z Ježíšova učení: „*Nechte děti přicházet ke mně, nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží.*“¹ Dítě bylo vnímáno jako bytost, která má před Bohem i lidmi stejná práva.

Děti byly vychovávány k naprosté pokoře a poslušnosti. Dětství ve středověku tvořilo krátké období života. Poté, co se dítě naučilo chodit, mluvit, bylo začleněno do života dospělých a stával se z něj „malý dospělý“. Přestože středověká společnost nevnímala dětství jako příliš významné období v životě člověka, setkáváme se se snahou církve pomáhat dětem opuštěným, postiženým a sirotkům, pro které zřizovala nalezince.²

V pozdním středověku základní představy o křesťanské výchově vyslovil ve svém teologickém díle významný církevní učitel Tomáš Akvinský.³

V 15. století to byl mistr Jan Hus, který usiloval o rovnoprávné vzdělání, kde by se prostý lid učil číst a psát v mateřském jazyce.

Další významné změny ve vztahu k dítěti lze sledovat na konci 16. a počátkem 17. století, kdy se předmětem úvah začíná stávat malé dítě. Je respektována jeho individualita, která se stává trvalým předmětem pedagogického myšlení.

Nejvýznamnějším představitelem tohoto období ve výchově byl český filozof, pedagog a politik Jan Ámos Komenský, zakladatel pedagogické vědy, který významně přispěl k porozumění dítěti a jeho výchově. Ve svých spisech zdůrazňuje lásku k dítěti, respektování dětské přirozenosti a nezbytnou péči o všestranný rozvoj. Sepsal první ucelené dílo *Informatorium školy mateřské*, ve kterém se zabývá výchovou dětí předškolního věku. Jeho prostřednictvím uděloval rady rodičům, jak pečovat o své děti.

¹ *Nový zákon*. Praha: Česká biblická společnost, 2008, s. 78.

² Srov. ŠMELOVÁ, E. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 13-16.

³ Srov. JŮVA, V. *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2001, s. 28.

Vymezil období předškolního věku a zpracoval obsah předškolní výchovy. Jako první použil pojem mateřská škola. Jan Ámos Komenský vyzdvihoval nutnost individuální péče v tomto období a varoval před zbytečným přetěžováním dítěte. Zabýval se otázkou školní zralosti a jejími ukazateli. Kládl důraz na význam hry, jejímž prostřednictvím mělo být dítě všestranně rozvíjeno. V pojetí Komenského měla předškolní výchova ráz rodinné výchovy s cílem rozvoje dítěte ve snaze dosáhnout životní moudrosti a stát se prospěšným celé společnosti. Přípravu rozčlenil do tří stupňů:

- poznat sebe a svět (rozumové vzdělání, poznávání věcí, lidské dovednosti a jazyky)
- ovládnout sebe (ctnost)
- povznést se k Bohu (zbožnost)

Obsah výchovy rozpracoval do pěti výchovných složek – věda, umění, jazyky, mravy a náboženství.⁴

V 17. a 18. století jsou pod vlivem osvícenství rozvíjena další teoretická východiska, týkající se otázek výchovy dětí. Přináší opět nový pohled na dítě a dětství. Významné jsou pedagogické názory Johna Locka a Jeana Jacquese Rousseaua.

Významnou zmínkou o předškolní výchově nacházíme v tzv. školách pletení, které vznikaly na konci 18. století ve Francii. O vznik těchto zařízení se zasloužil farář Fridrich Oberlin. Školy pletení navštěvovaly děti od 4 do 7 let. Nebyla to pouze charitativní zařízení, ale i místa pro plnění výchovných záměrů, které Oberlin rozpracoval do jednoduchého řádu a programu školy. Starší děti se zde učily plést, mladší si hrály pod dohledem vychovatele. Cílem bylo pomoci rodině při výchově dětí v mravní, náboženské, intelektuální a pracovní oblasti.⁵

Dále si povšimneme historie církevního vzdělávání v českých zemích.

První česká mateřská škola vznikla u sv. Jakuba v Praze v r. 1869. Jejím cílem bylo podílet se na výchově a výuce dětí. „*Mateřská škola jest ústav k tělesnému i mravnému vychovávání dětí 2-5letých obojího pohlaví zejména rodičů pracujících mimo domov.*“⁶ Mateřské školy měly funkci výchovnou, podporovaly a doplňovaly výchovu v rodině,

⁴ Srov. ŠMELOVÁ, E. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 55-56.

⁵ Srov. *Tamtéž*, s. 39.

⁶ ŠMELOVÁ, E. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 48.

připravovaly děti na vstup do školy. Ve stejném roce byl vydán Říšský zákon, který doporučoval zřizovat při obecných školách také předškolní zařízení a při vzdělávacích ústavech zakládat mateřské školy, čímž výrazně přispěl k rozvoji předškolní výchovy.

Církev se nadále angažovala v době první republiky. Církevní školy byly řazeny mezi soukromé ústavy vyučovací. Zřízení těchto institucí bylo povoleno, jestliže jejich představení a učitelé prokázali způsobilost vyučovat stejně jako učitelé z veřejných škol stejné kategorie, pokud chování představených a učitelů bylo bez mravních zásad, a také učební osnovy odpovídaly osnovám veřejných škol. K otevření církevní školy bylo zapotřebí schválení zemské.

K velkému úpadku českého školství došlo během druhé světové války, kdy se počet mateřských škol výrazně snížil.

Poválečné období znamená zestátnění školství, což vede k likvidaci církevních škol. V roce 1948 je školským zákonem č. 95/1948 Sb. schválena jednotná školská soustava (s výjimkou vysokých škol). Existovaly pouze školy státní. Byly zavedeny ideologicky zaměřené jednotné vzdělávací osnovy a programy pro všechny školy, orientované na sovětskou pedagogiku. V tomto období dochází k výraznému růstu předškolních institucí, neboť jsou začleněny do školského systému.⁷ O komunismu můžeme říci, že byl také „náboženstvím“, který nutil člověka k víře, úctě a naprosté poslušnosti. Školy měly za úkol vštěpovat žákům materialistický světový názor. Na základě toho docházelo k rozporu mezi rodinnou výchovou a školní výchovou. Děti, které byly z věřících rodin, neměly možnost dalšího studia, zvláště na školách humanitně zaměřených. Komunismus byl založený na nesvobodě myšlení a na nesvobodě přesvědčení a vyznání. Víra v Boha byla prezentována jako naivní, zastaralé přesvědčení člověka nerozumně myslícího.⁸

Zákon Národního shromáždění o soustavě výchovy a vzdělávání z roku 1960 stanovil součástí jednotné školské soustavy: jesle, mateřské školy, společná zařízení jeslí a mateřské školy. Mateřské školy byly součástí školské soustavy s nepovinnou školní docházkou. V období totality byla výchova dětí v mateřských školách ideologicky zatížená. V předškolních institucích byl kladen důraz zejména na kolektivní výchovu. Zájmy a potřeby dětí byly často opomíjeny, včetně dětské hry.

⁷ Srov. ŠMELOVÁ, E. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008, s. 51.

⁸ Srov. VÁCLAVÍK, V. *Cesta ke svobodné škole*. Hradec Králové: Líp, 1997, s. 90-91.

V roce 1989 došlo po pádu totalitního režimu k významným celospolečenským změnám, které se odrazily i v oblasti školství. Byla zrušena jednotná školská vzdělávací soustava z roku 1948. Došlo k zahájení procesu transformace školství. Opět se vytvořil prostor pro vznik církevních a soukromých vzdělávacích institucí. Došlo také k velkému rozvoji alternativního školství. Dvacáté století je nazýváno stoletím dítěte a do popředí se dostává pedocentrismus - směr, který klade dítě do středu zájmu (dítě je slunce, kolem kterého se vše otáčí).

Alternativní školy jsou dnes součástí vzdělávacích systémů nejen v zahraničí, ale také u nás. Zde jsou však považovány spíše za něco nového. Alternativní školy mají jeden podstatný rys, a to, že se něčím odlišují od hlavního proudu standardních škol daného vzdělávacího systému. Uplatňují zvláštní, nové, nestandardní, inovativní, experimentální formy, metody a didaktické přístupy. Alternativní školy se vyznačují:

- způsobem organizace výuky
- kurikulárním programem (změny v obsahu nebo cílech vzdělávání)
- parametry edukačního prostředí (například nestandardní architektonické řešení učeben nebo jiná komunikace mezi žáky a učiteli)
- jiným způsobem hodnocení výkonů žáků (například slovní hodnocení)
- vztahem mezi školou a rodiči⁹

V současné době existuje ve světě mnoho alternativních škol. Podle Průchy je možné rozlišit tři hlavní skupiny:

- klasické reformní školy (například waldorfská, montessoriovská, daltonská...)
- církevní nebo-li konfesní školy (například katolická, husitská, bratrská...)
- moderní alternativní školy (například Začít spolu, Projekt Zdravá škola, integrovaná tématická výuka...)¹⁰

Církevním mateřským školám náleží zvláštní postavení v celkovém systému školství, protože svou alternativou chce církev reagovat na potřeby pozitivní spolupráce, která se projevuje ve světě charakterizovaném kulturním pluralismem. Přispívá tak k podpoře

⁹ Srov. PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2001, s. 20.

¹⁰ Srov. *Tamtéž*, s. 37.

svobody vyučování, a tím také k podpoře svědomí a práva rodičů volit si pro své dítě takovou školu, která by nejlépe odpovídala jejich výchovným záměrům.¹¹

2.2 Významní pedagogové v kontextu církevního školství

Už v předchozí kapitole byla zmíněna významná pedagogická osobnost, a to Jan Ámos Komenský, o kterém se nyní více zmíníme v kontextu křesťanství.

Jan Ámos Komenský byl křesťanský myslitel, pedagog, vědec a křesťanský vychovatel. Komenského osobnost a dílo utváří hluboká křesťanská víra. Je spjat především s Jednotou bratrskou. Za doby Jana Ámose Komenského bylo mnoho válek a morových nákaz. Jeho osobní život byl dramatický a bolestný. Proto se Komenský utíkal k Bohu, ve kterém viděl jedinou pravou jistotu. Tuto jistotu a návrat k Bohu doporučuje druhým a odkazuje na ni ve svém nejznámějším díle: *Labyrint světa a ráj srdce*. Stal se také autorem první soustavné didaktiky v Evropě. Česká didaktika byla určena pro domácí poměry. Velká didaktika byla rozšířena o další pedagogické spisy. Obsahuje 33 kapitol a je určena pro správce obcí, pastýře církví, rodiče a vychovatele dětí. Didaktiku Komenský pojímal jako vedení k pravému vzdělávání, vroucí zbožnosti a ušlechtilým mravům. V II. a III. kapitole uvádí, že pozemský život není sám o sobě cílem, ale přípravou na věčnost.¹² Už sám Jan Ámos Komenský ve svém díle *Informatorium školy mateřské* vyzdvihl důležitost křtu: „*Starati se zatím, aby což jim Bůh dal, zase Bohu odevzdali, a to skrze křest svatý, co nejdříve, žádajíce horlivě, aby milosrdný Bůh, což stvořiti ráčil, ráčil také v Kristu spasiti, a Ducha svatého za vůdce k spasení dala, tím milosti své při něm ihned zapečetiti.*“¹³

Komenský tvrdil, že každý člověk má hodnotu a je stvořen Bohem jako jeho obraz. Říkával, že již s výchovou dítěte se má začít od prvních chvil, ne až v dospělosti. Podle Jana Ámose Komenského má být škola křesťanská, v níž Bible zaujímá významné místo. Domníval se, že nejučinnější způsob obnovy lidského pokolení je vzdělání mládeže.¹⁴

¹¹ Srov. GARRONE, G.M. *Katolická škola*. Praha, 1994, s. 5.

¹² Srov. BUTTA, T. *Kapitoly z katechetiky: Nástin náboženské výchovy a vzdělávání*. Praha: Církev Československá husitská, 2012, s. 37-42.

¹³ KOMENSKÝ, J.Á. *Informatorium školy mateřské*. Praha: Kalich, 1992, s. 112-113.

¹⁴ Srov. BUTTA, T. *Kapitoly z katechetiky: Nástin náboženské výchovy a vzdělávání*. Praha: Církev Československá husitská, 2012, s. 37-42.

Dále budeme pojednávat o Donu Boscovi, který vešel do dějin jako mimořádně výrazná výchovatelská osobnost.

Don Bosco byl charismatický římskokatolický kněz, který se staral o chudé, opuštěné a ohrožené děti a mládež (především o chlapce). První křesťanské vzdělání získal od matky Markéty. Právě ona ho podporovala v myšlence studovat a stát se knězem. Už tehdy Bosco začal výchovně působit na chlapce ze svého okolí, naučil se různé hry, kouzla a akrobatické kousky, ale než začalo představení, vyzval je ke společné modlitbě a zopakoval kázání ze mše svaté. „*Nejsou zlí, ale když jim nikdo nepomůže, mohli by se stát takovými.*“¹⁵ Tato myšlenka tvoří jeden ze základů jeho pozdější výchovné činnosti. Mladý člověk není primárně zlý, jen potřebuje dobré vedení, a to nejsnadněji přijme v rámci hry či jiné zábavné činnosti. Po vysvěcení na kněze začalo Donu Boscovi jeho hlavní životní poslání. Začal sbírat chlapce po ulicích a shromažďoval je v Pinardově kolně, která se stala prvním zárodkem jeho pozdějších výchovných ústavů. Byl toho názoru, že vychovatel má být u mladých, s mladými a pro mladé. Jeho úkolem byla fyzická přítomnost mezi mladými lidmi, protože byl přesvědčen, že vychovatel může předejít nevhodnému chování a jednání mladých lidí už svou přítomností.¹⁶ Pro své chlapce Don Bosco po celý svůj život prosil ode všech lidí o peníze a práci. Přiváděl je k sobě jako uličníky, o které se nikdo nestará. Pečoval o to, aby u něho nikdy neměli hlad, vychovával je a každého nechal vyučit nějakému řemeslu. Don Bosco dobře pochopil, že v novém, rodícím se průmyslovém světě je třeba připravit mladé lidi do života, a to nejen morálně, nýbrž i po odborné, profesní stránce. Stal se zakladatelem prvních učňovských řemeslnických škol, ze kterých měli vycházet ani ne tak vzdělanci, jako spíš čestní a schopní dělníci. Měl také velkou pedagogickou předvídatost a začal ve svých školách uplatňovat metodu tzv. preventivního systému.

Don Bosco svůj preventivní výchovný systém postavil na třech základních pilířích, který vycházel z jeho životních zkušeností – rozum (rozumnost), náboženství (víra) a laskavost.

První pilíř vychází z předpokladu, že mladý člověk je vnitřně dobrý, jen je třeba objevit a rozvíjet vnitřní čistotu a krásu člověka. Vychovatel by neměl být ke svému svěření pouze autoritativní, ale vždy s láskou srozumitelně vysvětlovat pravidla, často je opakovat a uvádět důvody svého jednání v konkrétních situacích. „*Slovo rozumnost je*

¹⁵ BOSCO, D. *Můj život pro mladé*. Praha: Portál, 2007, s. 27.

¹⁶ Srov. DŘÍMAL, L. *Preventivní systém Dona Bosca*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013, s. 24.

*pro mě synonymem pro dialog, otevřenost, důvěru, pochopení; promění se v postoj hledání, protože mezi vychovatelem a vychovávaným nemůže být rivalita, ale jediné přátelství a vzájemná úcta. Pro mě nebude mladý člověk nikdy pasivním subjektem, jednoduše vykonavatelem příkazů. Ve svém vztahu s mladými nebudu nikdy předstírat, že je poslouchám, budu je poslouchat doopravdy, budu s nimi probírat jejich názory, jejich pohledy na svět.“*¹⁷ Don Bosco chtěl, aby mladí lidé rozumem pochopili směr cesty, na který poukazuje jejich vychovatel. Je důležité mladé lidi vést ke svobodě a zodpovědnosti. Vzdělání rozumu je podle Bosca velmi důležité, ale není to naprostá priorita. Je potřeba vychovávat také k víře a laskavosti, které oslovují srdce a duši. Základem všeho je láska. Vychovatel si nemůže získat důvěru mladého člověka, pokud si nezíská jeho srdce.

Druhým pilířem výchovného systému je náboženství. Víra pomáhá, dává jistotu, pozvedá lidskou důstojnost a je založena na pravé svobodě. Don Bosco nikdy nenutil své svěřence chodit ke svátostem, jen jim ukazoval směr a záleželo mu na tom, aby svěřenci, budou-li chtít, měli možnost chodit ke svátostem. Je důležité ukázat mladému člověku správný směr a uzpůsobit podmínky tak, aby tou cestou mohl kráčet.

Třetí pilíř je založený na laskavosti. Svěřenci by měli cítit, že jsou přijímáni a milováni. Když je vychovatel rozumný a laskavý, je to předpoklad pro vytvoření vzájemného respektu mezi ním a svěřencem. „*Jestliže si chce vychovatel získat u dětí respekt, ať se snaží získat si jejich lásku. Tehdy je trestem již to, že se dítěti odepře laskavost. Děti je potřeba chválit za cokoliv dobrého, a to hlavně ty problémové. Kárat vždy jen mezi čtyřma očima, aby přišly samy na to, že si počínaly špatně.*“¹⁸

Snažil se tímto systémem předcházet u mladých lidí chybám a životním omylům dříve, než se jich dopustí. Don Bosco se proto považoval spíše za přítele než učitele. Musel za to snášet mnoho vážných nepříjemností a dokonce byl kvůli tomu i politicky pronásledován. Kněz, který se zabýval školstvím a všude zakládal své dílny, byl velmi podezřelý politikům. Místa, kde se scházeli už byla příliš těsná, a tak Don Bosco hledal nová, kde by mohl vytvořit oratoř. Poté, co našel vhodnou kapli, založil 8. prosince 1844 oratoř svatého Františka Saleského.

¹⁷ VILLANUEVA, P. CH. *Poznej Dona Bosca*, s. 2. Dostupný z: http://www.ascczech.cz/rs/storage/1357541407_sb_2013-01donboscovychovatel.pdf

¹⁸ CIVELA, L. *Don Bosco – vzor správného vychovatele*. Dostupný z: <https://pracesdetmi.signaly.cz/0809/don-bosco--vzor>

Vnímal, že křesťanství:

- učí jedinečným způsobem chápat krásu, velikost a hodnotu života – život je úžasným darem od Boha a učí nás úctě k sobě a k druhým
- klade na první místo setkání s přítelem, který je zároveň Bohem a je zárukou pravdy – Ježíš není jen historická osobnost, ale je aktuální pro dnešní dobu
- dává hlubší smysl naší lidské existenci v tom, že tento život nekončí smrtí, ale čeká ji nepředstavitelná budoucnost
- nabízí naději, bezpečí, orientaci mezi dobrem a zlem – přitom neomezuje lidskou svobodu a respektuje naše rozhodnutí
- vede nás k tomu, že každý život má určité poslání, povolání, ke kterému musíme přistupovat co nejzodpovědněji
- dává smysl každodennímu životu – učí chápat smysl utrpení, ztrát, slz, proher

Proto mu záleželo na tom, aby děti nebyly zbavovány tak velikého daru. Rodiče se nesmí spokojit jen s tím, že přihlásí děti do náboženství. Měli by se stát jejich průvodci a učitelé víry. Jako je dar života předáván Bohem skrze rodiče, tak i víra se sděluje skrze rodiče a církve.¹⁹

Don Bosco může být svým přístupem k dítěti a k životu vzorem pro všechny pedagogy, kteří působí v církevním školství. Ne nadarmo ho svatý Jan Pavel II. prohlásil za svatého a hlavně za otce a učitele mládeže. Snažil se svým chlapcům vytvořit domov a stát se tak oporou a jistotou, kterou nemohli zakusit ve svých rodinách. Vždyť to je přece to nejpodstatnější pro dítě - mít milující a harmonický domov, kde může zakusit pocit bezpečí a lásky.

¹⁹ Srov. FERRERO, B. *Vychovávěj jako Don Bosco*. Praha: Portál, 2007, s. 14-15.

3 Církevní předškolní vzdělávání v České republice

3.1 Legislativa

Církevní mateřské školy mohly opět obnovit svou vzdělávací činnost po roce 1989.

Zřizování církevních škol je umožněno vyhláškou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky a Ministerstva zdravotnictví České republiky č. 452/1991 Sb. o zřízení a činnosti církevních škol a škol náboženských společenství, ve znění zákona č. 138/1995. Příslušná vyhláška opravňuje zřizovat školy pouze těm církvím, které jsou uznány a státní správou registrovány.²⁰

Zřizovateli církevních škol jsou především jednotlivá biskupství, řády a kongregace římskokatolické církve. Druhým nejpočetnějším zřizovatelem je Českobratrská církev evangelická, dále Církev československá husitská, Jednota bratrská, Slezská církev evangelická a České sdružení adventistů sedmého dne. Provoz církevních mateřských škol se řídí běžnou legislativou. Předškolní církevní vzdělávání je upraveno zákonem č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), který je platný od 1. 1. 2005, a vyhláškou č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání.²¹

Školní vzdělávací programy jednotlivých církevních mateřských škol vycházejí z rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání, který představuje hlavní požadavky, podmínky a pravidla pro institucionální výchovu dětí předškolního věku. Školní vzdělávací programy církevních mateřských škol jsou navíc obohacovány o duchovní a náboženský rozměr. Rodiče mají právo na svobodnou výchovu svých dětí, která odpovídá jejich náboženskému vyznání. Povinností státu i církve je pomáhat rodinám při plnění jejich výchovných úkolů. Měli by tedy vytvářet a podporovat instituce a aktivity, které rodiny požadují. Přitom se nesmí zapomínat na to, že rodiče jsou hlavními vychovateli dětí, a i pro ně platí povinnost usilovat o srdečný a aktivní vztah k učitelům a vedení školy.²²

Církevní školství je financováno ze státního rozpočtu stejně jako všechny školy, které jsou zřízeny ministerstvem školství. Jsou z něho hrazeny výdaje na platy, odměny,

²⁰ Srov. PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2001, s. 46.

²¹ Srov. HORÁK, Z. *Církyve a české školství*. Praha: Grada, 2011, s. 97-99.

²² Srov. MUCHOVÁ, L. *Na cestě k člověku*. České Budějovice: Setkání, 2000, s. 13-14.

odstupné a celkové výdaje na provoz škol. Ze státního rozpočtu jsou také poskytnuty finanční prostředky na rozvojové programy v církevních školách a na podporu dalšího vzdělávání pedagogů. Naopak ze státního rozpočtu stát nehradí výdaje na pořízení a zhodnocení dlouhodobého majetku, pokud jím nejsou učební pomůcky.²³ Církevní mateřské školy vybírají od rodičů měsíční školné na dítě, které slouží na pokrytí základních potřeb dítěte. Církevní mateřské školy se snaží, aby školné bylo přijatelné pro všechny sociální skupiny, i pro děti, které jsou ze sociálně slabších rodin.

V současné době je zřízeno na území České republiky 28 římskokatolických mateřských škol. Často jsou církevní mateřské školy spojené se základní školou či gymnáziem. Pro zajímavost jsou zde uvedeny počty římskokatolických mateřských škol v jednotlivých diecézích.

- Pražská diecéze: 10 římskokatolických církevních mateřských škol
- Litoměřická diecéze: 2 římskokatolické církevní mateřské školy
- Královéhradecká diecéze: 2 římskokatolické církevní mateřské školy
- Plzeňská diecéze: 1 římskokatolická církevní mateřská škola
- Českobudějovická diecéze: 3 římskokatolické církevní mateřské školy
- Olomoucká diecéze: 6 římskokatolických církevních mateřských škol
- Brněnská diecéze: 2 římskokatolické církevní mateřské školy
- Ostravsko-opavská diecéze: 2 římskokatolické církevní mateřské školy²⁴

Dále je evidováno 13 mateřských škol, které jsou zřízeny jinými církvemi (Židovská obec v Praze, Církev československá husitská, Českobratrská církev evangelická, Slezská církev evangelická a Církev adventistů sedmého dne).

V České republice existuje jedna křesťanská pedagogicko-psychologická poradna v Praze 8, která funguje od roku 1995, jejímž zřizovatelem je Arcibiskupství pražské. Je určena pro děti a mládež od 3 do 19 let, ale také pro žáky křesťanských škol a pro studenty vyšších odborných škol. Poradna úzce spolupracuje s církevními mateřskými školami v pražské diecézi. Křesťanská pedagogicko-psychologická poradna se snaží o přímé zapojení křesťanských výchovných zásad do poradenské praxe.²⁵ Tuto poradnu

²³ Srov. HORÁK, Z. *Církev a české školství*. Praha: Grada, 2011, s. 112-113.

²⁴ Srov. Církev. In: *Školy podle diecéze*. Dostupný z: <http://skolstvi.cirkev.cz/Skoly/Podle-dieceze?dieceze=1>

²⁵ Srov. HORÁK, Z. *Církev a české školství*. Praha: Grada, 2011, s. 105.

navštěvují rodiče, kteří jsou převážně náboženského vyznání, ale není to podmínkou – tato poradna je otevřena pro každého, kdo potřebuje pomoci.

3.2 První náboženská zkušenost v rodině

Když se dítě v patnácti letech rozhoduje, kam půjde na školu, obvykle si říká, že v této době se rozhoduje celá jeho budoucnost. Je to pravda jen částečně, protože důležitější než povolání je jeho charakter-osobnost, kterou si dítě s pomocí rodičů vytváří už od narození. A nejen od narození, už před narozením se tvoří hluboké základy osobnosti. Víme, že v době těhotenství matka ovlivňuje budoucí osobnost dítěte. Základní charakter dítěte se vytváří už pod jejím srdcem z toho, zda na dítě myslí s láskou nebo se zlostí, jestli žije klidně nebo v hádkách a pláči.²⁶ Dítě se na svět rodí s úžasnou citovou vnímavostí. Dovede velmi intenzivně vnímat matčiny city. Je-li v náručí matky, která ho chce, tak se novorozeně přizpůsobí jejímu tělu a jeho spokojenost je na první pohled patrná. Naopak, když matka novorozence nechce, trpí depresemi, je dítě často nespokojené, špatně saje a je rozmrzelé.²⁷ Děti si můžeme představit jako zrcadla, která odrážejí naši lásku. Jestliže jim projevujeme lásku, ony ji vracejí zpět. Když ovšem bezpodmínečnou lásku neprojevíme vůči svým dětem, dítě nám ji nemůže vrátit.²⁸

Někteří rodiče se domnívají, že s náboženskou výchovou dětí je třeba počkat do doby, kdy dítě získá rozumové schopnosti. Ale není tomu tak. Děti se to nejdůležitější o Bohu dozvědí dříve, než vůbec dokáží samy sestavit první větu. Skrze postoje rodičů se dítě dozvídá, jaký Bůh je. Jak k tomu dochází? Když novorozenec leží ve své postýlce a nařiká, že má hlad, vezme je matka do náručí, nakrmí je a konejší. Maminka se postará o své dítě a ono cítí díky její péči teplo a bezpečí. Takovou zkušenost získává dítě neustále. Ví, že tu není samo, když ho něco trápí, když má hlad, žízeň, když se cítí ohrožené. Maminka je vždy ta, která pomůže. Je to ta, která přichází na pomoc, kdykoliv dítě nařiká, a která slyší, když pláče. Na toto se dítě může spolehnout a důvěřovat tomu.²⁹ Zážitek pocitu důvěry je pro křesťanskou výchovu zcela zásadní. Prvotní a nejdůležitější zkušenost důvěry, kterou dítě získává už v období prenatalním, a poté v období prvního roku života ve vztahu ke své mamince, se nazývá bazální nebo-li základní důvěra. *„Základní důvěra je nehlubší vrstvou v lidské osobnosti – a také nejhlubší vrstvou*

²⁶ Srov. SIMAJCHL, L. *Společně k Bohu- mravní výchova dítěte v předškolním věku*. A.M.I.M.S., 2006, s. 5.

²⁷ Srov. CAMPBELL, R. *Potřebuji Tvou lásku*. Praha: Návrat, 1992, s. 29.

²⁸ Srov. *Tamtéž*, s. 31.

²⁹ Srov. LEISTOVÁ, M. *První zkušenost s Bohem*. Praha: Vyšehrad, 1996, s. 9.

v každém náboženství. ³⁰ Naučit se důvěře je stěžejním prvkem v rozvoji osobnosti.³¹ Pokud dítě v dětství neprožije hlubokou důvěru ke svým nejbližším a v náručí těch, kteří jej milují, je pro dítě velmi obtížné se později svěřit v naprosté důvěře do rukou Božích.

32

Co je to vlastně víra? „*Víra je prožívání jednoty s celým stvořením, které je prostoupeno vše oživující silou. Je to odevzdání se do vyšší moci, která určuje, ochraňuje a nekonečně miluje. Víra znamená důvěru a pocit bezpečí v Božích rukou. Víra je naděje, že ve tmě vždy vzejde světlo.*“³³ Dítě si s sebou na svět přináší schopnost žít životem víry. Přichází na svět tak bezmocné, že nelze být bez důvěry a odevzdanosti vůči své mamince. Duchovní hodnoty vnímá dítě celou svou bytostí, všemi smysly. Tyto hodnoty mu zprostředkovávají tatínek s maminkou, kteří jsou pro dítě zástupci Boží lásky. V kořenech nejranějšího dětství je klíč k opravdové víře. Když se rodiče s dětmi společně modlí, chodí s dětmi pravidelně na mše svaté, když se mají rádi a tuto lásku si navzájem projevují, tak skrze ně si dítě osvojuje tyto klíčové hodnoty a zkušenosti, které jsou základem pro jeho víru.³⁴ Otevřená a důvěrná atmosféra především v bezpečí rodiny, ale i v mateřské škole, sehrává důležitou roli v náboženské zkušenosti. A to skrze společné činnosti a zážitky a v neposlední řadě skrze prostor k otevřenému rozhovoru.

Prvním krokem v náboženském životě dítěte je to, že se rodiče před dítětem modlí. Dítě dochází k překvapující zkušenosti, že se rodiče obracejí na Někoho jiného, který musí být mocnější než oni sami. Rodiče mluví k Někomu, koho ani dítě nevidí. Vnímá, že je přítomen, ale nedá se nijak uchopit. A dítě ještě dříve, než pochopilo jediné slovo modlitby, poznává, že se rodiče modlí k Někomu, kdo je jiný. Rodiče jsou soustředění a nechtějí v takových okamžicích dělat něco jiného, například si hrát s dítětem. Z toho pro dítě vyplyne zkušenost, že pro rodiče je velmi důležité mluvit s Někým jiným. Vyzařuje-li navíc z rodičů radost, důvěra, pokoj, tak je to ten nejlepší příklad pro dítě, které si vytváří představy o Bohu. Takové chvíle jsou mnohem důležitější než jakékoliv dlouhé poučování.³⁵ Prostřednictvím víry svých rodičů zažívá dítě Boha jako realitu.

³⁰ ŘÍČAN, P. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha:Portál, 2007, s. 240.

³¹ Srov. HABENICHTOVÁ, D. *Ukaž mi cestu: Jak pomoci svým dětem najít vztah k Bohu*. Praha: Marantha, 2010, s. 9.

³² Srov. HERCIKOVÁ, P. *Křesťanská výchova dětí*. Praha: Pastorační středisko, 2002, s. 14.

³³ PREKOPOVÁ, J., SCHWEIZEROVÁ, CH. *Děti jsou hosté, kteří hledají cestu*. Praha: Portál, 2003, s. 149.

³⁴ Srov. *Tamtéž*, s. 149-150.

³⁵ Srov. HERCIKOVÁ, P. *Křesťanská výchova dětí*. Praha: Pastorační středisko, 2002, s. 33.

Není důležitá jen víra a modlitba rodičů, ale je důležité a nepostradatelné, aby se i děti modlily. Sama víra nepostačí, pokud ji děti nevyjádří ústní modlitbou. Ovšem je zapotřebí taková modlitba, která by dítěti byla srozumitelná a odpovídá věku dítěte. Takovými modlitbami mohou být například jednoduché dětské prosbičky a dětská děkování.³⁶

3.3 Křesťanská výchova v církevních mateřských školách

Na rodinnou křesťanskou výchovu navazuje křesťanská výchova v církevních mateřských školách, o které pojednávala předchozí kapitola. Otevřená a důvěrná atmosféra jak v bezpečí rodiny, tak i v mateřské škole, sehrává důležitou roli v náboženské zkušenosti dítěte. Podstatná je fungující spolupráce rodičů dětí s církevní mateřskou školou.³⁷

Kardinál František Tomášek, významný pedagog, uvádí definici křesťanské výchovy: „*Křesťanská výchova je úmyslné působení na dítě, aby harmonicky rozvinulo všechny své schopnosti tělesné, intelektové, citové, sociální i vlohy nadpřirozené a mohlo dosáhnout svého cíle pozemského i věčného.*“³⁸

Cílem křesťanské výchovy v církevních mateřských školách je rozvíjet u dětí základní lidské vlastnosti – důvěru, životní přesvědčení a schopnost vytvářet vztahy. Pro dítě se stává prostředí vrstevníků důležité, nachází potřebu patřit mezi ně, k někomu se přidružit, být ve společenství, společně něco dělat a být něčeho součástí. Pokud má dítě věřící kamarády, vrstevníky, kteří ho svou existencí utvrzují o samozřejmosti a normálnosti křesťanského života, je pro ně zcela přirozené věřit v Boha.³⁹ Žádný dospělý nemůže nahradit dětského partnera. Dítě se snaží odkrýt vlastní smysl své existence. Křesťanská výchova se snaží vytvořit dítěti takový prostor, ve kterém by si mohlo odpovědět na otázky po smyslu všeho, co je obklopuje a co prožívá.⁴⁰ V předškolním věku přichází čas, kdy děti rády hovoří o Bohu, ať už s rodiči nebo s kamarády v mateřské škole. Mají spoustu otázek, jsou zvědavé a vše je zajímá.

Důležitou roli tady hraje pedagog, kterému je dítě svěřeno na velkou část dne. Učitelé a vychovatelé jsou pro menší děti hned po rodičích obvykle těmi nejvýznamnějšími

³⁶ Srov. LEISTOVÁ, M. *První zkušenost s Bohem*. Praha: Vyšehrad, 1996, s. 13.

³⁷ Srov. GRUBER, E. *Děti se ptají na Boha*. Praha: Portál, 1994, s. 7.

³⁸ TOMÁŠEK, F. *Pedagogika*. Brno: Nibowaka, 1992, s. 12.

³⁹ Srov. HERCIKOVÁ, P. *Křesťanská výchova dětí*. Praha: Pastorační středisko, 2002, s. 37.

⁴⁰ Srov. EDEROVÁ, M., MUROŇOVÁ, E., HAVEL T. *Aby malé bylo velké*. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2008, s. 11.

autoritami, od nichž děti velmi mnoho přejímají. Mají tudíž i oni velkou odpovědnost při osobnostním formování svěřených dětí. Učitel by měl proto splňovat určité předpoklady. Prvním z nich je pozitivní postoj ke křesťanské výchově. Druhým předpokladem je odpovídající kvalifikace a zkušenost v oblasti pedagogiky, psychologie a náboženství. Neméně důležité jsou vnější podmínky a mezilidské vztahy v rámci celkového prostředí, v němž výchova dětí probíhá.⁴¹

Církevní mateřská škola uskutečňuje výchovný koncept vycházející z křesťanského chápání člověka. Zapojuje všechny tělesné, smyslové i duševní síly dítěte. Výchova založená na víře spočívá na antropologických předpokladech. Posiluje u dítěte kladný postoj k životu a k vytváření vztahů (ke světu, k člověku, k Bohu). Utváří vědomí vlastní jedinečnosti, nezaměnitelnosti a zkušenosti, že dítě nikdy nebude opuštěno. Skrze radost, kterou dítě zažívá při pohybu, při hře, experimentech, a z úspěšných zážitků se posiluje u dítěte kladný životní postoj k sobě samému a ke světu. Prostřednictvím her (seznamovací, rozvíjející smysly) buduje vztah člověka k člověku. S tím souvisí také smyslové vnímání, soucit, komunikace, jednání s ostatními a pro ostatní. Církevní mateřská škola má význam i pro farní společenství. Stává se místem setkávání mladých rodičů, výměny informací, poznávání nových lidí, zřizovatelů nebo pedagogů.

Velký význam pro křesťanskou výchovu v církevních mateřských školách mají liturgické svátky, neboť církve vyjadřuje svou víru slavením liturgického roku a také slavením svátostí.⁴² Slavení má důležitý pedagogický význam založený na třech principech:

1. Princip celistvosti – člověk je chápán jako celek (tělo + duch, myšlenky, smysly) – jako člen společnosti, škola je vzorem celkové výchovy a vzdělání.
2. Princip účasti – dítě se rádo účastní například mše svaté, kde může nést květiny, obětní dary.
3. Princip opakování – slavení Vánoc, Velikonoc, Dušiček, oslava svátků křesťanských světců. Kvůli pocitu jistoty děti vyžadují opakování toho samého.⁴³

⁴¹ Srov. HERCIKOVÁ, P. *Křesťanská výchova dětí*. Praha: Pastorační středisko, 2002, s. 163-164.

⁴² Svátosti jsou křesťanské obřady, ve kterých je prostřednictvím viditelného symbolu zprostředkována neviditelná Boží milost - svátost křtu, svátost manželství, svátost smíření a další.

⁴³ Srov. MUCHOVÁ, L., PECHOVÁ, H. *Na cestě k člověku*. České Budějovice: Setkání, 2000, s. 25-28.

Další podkapitola bude pojednávat o Katechezi dobrého pastýře⁴⁴, se kterou jsem měla možnost se seznámit v rámci církevní mateřské školy Jana Pavla II. v Hradci Králové. V této katechezi se projevují všechny tři principy, které jsou výše uvedeny. Katecheze je založena na slavení liturgického roku a jejím cílem je mimojiné přiblížit dětem jednotlivé liturgické předměty, které se používají v kostele, aby se tak mohly aktivně účastnit mše svaté.

3.4 Katecheze dobrého pastýře

S Katechezí dobrého pastýře jsem se setkala v církevní mateřské škole Jana Pavla II. v Hradci Králové, kde jsem absolvovala praxi v zimním semestru 3. ročníku. Tato katecheze probíhá každý týden v úterý v rozsahu 45 minut.

Koncepce náboženské výchovy Sofie Cavalleti „Katecheze dobrého pastýře“ vznikla v Římě v 50. letech minulého století. Za Sofií Cavalleti přišla jednou jedna maminka, která ji požádala, zda by nemohla učit jejího syna náboženské výchově. Sofie Cavalleti to prvně odmítla. Neměla žádné zkušenosti s dětmi. Poté, co ji maminka přemlouvala, souhlasila. Od té doby začala objevovat dětská srdce, jejich touhu po Bohu a jejich představy o Bohu, které by se měly podpořit a rozvíjet.⁴⁵

Jedná se o celistvý program náboženské výchovy, který je určen pro děti od 3 do 12 let. Byl vypracován na základě dlouhodobé zkušenosti získané s dětmi z celého světa. Sofie Cavalleti se inspirovala a vycházela z Marie Montessori. Katecheze dobrého pastýře je už známá a uznávaná po celém světě. Rozšířila se do 37 zemí jako například Austrálie, Rakousko, Brazílie, Francie, Německo, Polsko, Anglie, Slovinsko, USA, Uruguay, Peru, Mexico, Norsko, Itálie, Panama a další. U nás se tato katecheze rozšířila díky polské lektorce doktorce Barbaře Surmě, která začala dělat přednášky a praktické metodické semináře o této katechezi. Jako první zakomponovala tuto katechezi do svého školního vzdělávacího programu církevní mateřská škola v Českých Budějovicích. Podstata této katecheze se opírá o liturgii a Písmo, které je vhodným způsobem přibližováno dětem. Zjistila, že děti předškolního věku nejsou schopny pochopit texty Starého zákona, navíc by to bylo nevhodné nejmladším dětem číst o stvoření, prvotním hříchu, potopě a dalším. Vedlo by to ke špatnému vytváření představ o Bohu. Texty, se kterými se

⁴⁴ Katecheze nebo-li náboženství pro děti s určitým pedagogickým a duchovním cílem.

⁴⁵ Srov. *History of the catechesis of the Good Shepherd*. Dostupný z: <http://www.cgsusa.org/about/history.aspx>

seznamují děti předškolního věku, se týkají osoby Ježíše, který se jim stane prostřednictvím textů blízkým.⁴⁶

Hlavní text, ze kterého vychází tento celistvý program náboženské výchovy, je podobenství o dobrém pastýři, jak už vypovídá hlavní název katecheze: „*Já jsem dobrý pastýř. Zním své ovce a mé ovce znají mě, jako mě zná Otec a já znám Otce, a pokládám svůj život za ovce. Mám však i jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivést. Uplyší můj hlas, a tehdy bude jedno stádo a jeden pastýř.*“⁴⁷ Toto podobenství vytváří pro předškoláka obraz Boha, který „zná svoji ovci jménem“, je přítomen, pečuje o ni, vede ji, volá, chrání.

Jedním ze základních úkolů katecheze je výchova k modlitbě. Modlitba je nástrojem k vytvoření vztahu s Bohem a důležitým prvkem v rozvoji jejich víry. Děti se učí modlitbě v prostředí svých blízkých. Sofie Cavaletti zdůrazňuje významnou roli rodiny při vedení dětí k modlitbě.⁴⁸

⁴⁶ Srov. SURMA, B. *Rozvíjení daru víry u dětí v Katechezi dobrého pastýře*. s. 1-2. Dostupný z: <http://www.cestykatecheze.cz/casopis/2013-1/Rozvijeni-daru-viry-u-deti-v-Katechezi-dobreho-Pastyre.html>

⁴⁷ *Nový zákon*. Praha: Česká biblická společnost, 2008, s. 171.

⁴⁸ Srov. SURMA, B. *Rozvíjení daru víry u dětí v Katechezi dobrého pastýře*. s. 3. Dostupný z: <http://www.cestykatecheze.cz/casopis/2013-1/Rozvijeni-daru-viry-u-deti-v-Katechezi-dobreho-Pastyre.html>

4 Církevní mateřská škola Srdíčko v Praze

Nyní se seznámíme s konkrétní Církevní mateřskou školou Srdíčko v Praze. Tato církevní mateřská škola má velmi zajímavý vzdělávací program, který nese název „Správně vidíme jen srdcem“. Budeme se věnovat její charakteristice, cílům a školnímu vzdělávacímu programu. V závěru této kapitoly porovnáme, čím se tato církevní mateřská škola liší od státní mateřské školy.

4.1 Charakteristika Církevní mateřské školy Srdíčko

Církevní mateřská škola Srdíčko navázala na jednu třídu s křesťanským zaměřením v obecní mateřské škole. Protože byl velký zájem ze strany rodičů, křesťanské zaměření se postupně rozšířilo do všech tříd. V roce 1993 vznikl samostatný právní subjekt Církevní mateřská škola Srdíčko, a to s podporou Arcibiskupství pražského, které se stalo zřizovatelem školy, a s podporou městské části Prahy 14, která mateřské škole pronajala svou budovu.

Vzniklo společenství rodičů, dětí a zaměstnanců školy. Církevní mateřskou školu začali vyhledávat také rodiče bez náboženského vyznání, které zaujala radostná atmosféra a křesťanské zaměření školy. Od roku 2004 Církevní mateřská škola Srdíčko pracovala podle školního vzdělávacího programu „Nejsi sám“, který se orientoval na životní hodnoty, na kterých je založeno křesťanství a lidská společnost. V roce 2007 vypracovala nový školní vzdělávací plán, který nese název „Správně vidíme jen srdcem“.

K celkovému rozvoji osobnosti dítěte patří i křesťanská výchova. Církevní mateřskou školu vyhledávají převážně rodiče, kteří jsou věřící. Církevní mateřská škola se snaží o úzkou spolupráci s rodinou. Rodiny, které nejsou náboženského vyznání, mají o mateřskou školu zájem především z důvodu pěstování dobrých vztahů dětí k sobě navzájem. Církevní mateřská škola se snaží dětem předávat křesťanské hodnoty, toleranci vůči druhým, mít rád bližní a lidi okolo sebe, i ty, kteří jsou odlišní nebo handicapovaní. Také usiluje vést děti k tomu, aby se naučily problémy řešit samostatně.

V církevní mateřské škole se snaží, aby ve vzájemné komunikaci mezi dětmi nedocházelo k vulgárnímu vyjadřování.⁴⁹

⁴⁹ Srov. KUCHYŇKOVÁ, E. *Charakteristika CMŠ Srdíčko*. s. 5. Dostupný z: <http://www.cms-srdicko.cz/docs/svp2012.pdf>

Církevní mateřskou školu můžeme najít na území Městské části Praha 5 na sídlišti Lužiny, v panelákové budově, která má dvě patra. Patří k ní rozlehlá oplocená zahrada s herními prvky pro děti. Církevní mateřská škola je pětiletá, s maximální kapacitou 130 dětí. Součástí církevní mateřské školy je i školní jídelna. Církevní mateřská škola je určena především pro děti od 3 do 6 let. V případě doložení rozhodnutí o odkladu školní docházky mohou navštěvovat školu i starší děti. V každé třídě je obvykle zapsáno 28 dětí s výjimkou jedné třídy, která je naplněna do počtu 15 dětí. Třídy jsou rozděleny na předškolní, kam jsou zařazovány děti, které ve školním roce půjdou k zápisu do první třídy základní školy, a případně děti jim věkově nejbližší. Další třídy jsou heterogenní – obvykle pro děti od 3 do 5 let. Církevní mateřská škola je otevřená i pro integraci dětí s postižením dle aktuálních možností mateřské školy.

Díky velmi dobré spolupráci s rodiči se pořádá každý druhý měsíc projekt Káva od srdce, v rámci které se mohou rodiče dětí a širší veřejnost zúčastnit zajímavých přednášek nebo si něco tématického vyrobit.⁵⁰

4.2 Cíle Církevní mateřské školy Srdíčko

Primárním cílem školního vzdělávacího programu této mateřské školy je celkový rozvoj osobnosti dítěte po stránce duchovní, psychické, tělesné a sociální. Napomáhá dětem orientovat se v životních hodnotách v souladu s morálními zásadami křesťanské etiky. Cíle dosahuje pomocí vytvořeného pohodového a přátelského prostředí bez zbytečného spěchu, kde se děti cítí dobře, kde je kamarádská atmosféra, pochopení a láska. Děti mají možnost prožít aktivní a šťastné dětství v rámci mateřské školy a lépe tak přijímat vedení pedagogů k objevování světa kolem nich.

Již samotný název vzdělávacího programu „Správně vidíme jen srdcem“ ukazuje směr, kterým chce vést děti. Církevní mateřská škola klade ve výchově důraz na citové vztahy mezi pedagogem a jednotlivými dětmi. Pedagog dává prostor dětem vytvářet vztahy s druhými, a tím nenásilně a radostně také s Bohem v každodenním životě. Pedagogové se snaží o rozvoj samostatných, tvořivých a zdravě sebevědomých dětí cestou přirozené

⁵⁰ Srov. KUCHYŇKOVÁ, E. *Charakteristika CMŠ Srdíčko*. s. 5-6. Dostupný z: <http://www.cms-srdicko.cz/docs/svp2012.pdf>

výchovy. V rámci školního vzdělávacího programu jsou vypracovány i ekologické projekty a programy.⁵¹

Základní pilíře:

- *předávat základy pro to, stát se dobrým člověkem*
- *ve spolupráci s rodinou rozvíjet charakterové a volní vlastnosti*
- *seznamovat děti se základy duchovního života a postupně jej u nich rozvíjet*
- *vést děti k rozlišování materialistické a duchovní stránky života*
- *učit objevovat, jednat a žít ve společenství*
- *vytvářet přirozené prostředí pro výchovu a vzdělání na základě individuálních potřeb a zájmů*
- *vytvářet příznivé klima v mateřské škole pro všechny děti, rodiče a zaměstnance*
- *prohlubovat schopnost spolupráce a dalšího rozvoje pedagogů*
- *vést děti ke zdravému životnímu stylu⁵²*

4.3 Školní vzdělávací program Církevní mateřské školy Srdíčko

Vzdělávací obsah je rozdělen do integrovaných bloků, které jsou rámcové a směřují k vytyčeným cílům a záměrům předškolního vzdělávání v církevní mateřské škole. Zaměřuje se na všechny vzdělávací oblasti. Prostřednictvím vzdělávacího obsahu vytváří pedagog u dětí základy klíčových kompetencí v souladu s rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. Každá oblast obsahuje tyto vzájemně propojené kategorie: dílčí cíle (záměry), vzdělávací nabídku a očekávané výstupy.

Do integrovaných bloků jsou, vzhledem k zaměření mateřské školy, zařazena i křesťanská témata. Děti jsou ke křesťanským hodnotám vedeny přirozeně a nenásilně. Bloky jsou zpracované pro všechny věkové skupiny dětí a pro celou mateřskou školu jsou povinné. Každoročně se opakují.

Integrované bloky jsou rozděleny do pěti časových období. V těchto obdobích se sleduje roční období i období liturgického roku. Každý integrovaný blok je také zaměřen

⁵¹ Srov. KUCHYŇKOVÁ, E. *Charakteristika programu CMŠ Srdíčko*. s. 7. Dostupný z: <http://www.cms-srdicko.cz/docs/svp2012.pdf>

⁵² KUCHYŇKOVÁ, E. *Charakteristika programu CMŠ Srdíčko*. s. 7. Dostupný z: <http://www.cms-srdicko.cz/docs/svp2012.pdf>

na hlavní motto církevní mateřské školy: „Správně vidíme jen srdcem.“ Děti se v rámci integrovaných bloků učí správným zásadám lidského soužití ve společnosti.⁵³

1. *čas poznávání a sklizně – přátelské a pomáhající srdce*
2. *čas péče a očekávání – srdce plné naděje a dobroty*
3. *čas chladných dnů a zimních radovánek – klidné a radostné srdce*
4. *čas probouzení, rození a čas květů – nové a proměněné srdce*
5. *čas slunce, vody, poznávání a cestování – veselé a otevřené srdce*⁵⁴

4.4 Odlišnosti Církevní mateřské školy Srdíčko od státní mateřské školy

Na základě bližšího seznámení se školním vzdělávacím programem a po konzultaci s místní paní ředitelkou je možné uvést rozdíly, kterými se tato církevní mateřská škola odlišuje od státní mateřské školy:

- zřizovatelem školy je Arcibiskupství pražské
- děti se rozvíjejí v rovině tělesné, psychické, sociální, ale také v rovině duchovní a náboženské
- v rámci školního vzdělávacího programu jsou zařazeny integrované bloky s křesťanskou tematikou
- do výchovně - vzdělávací činnosti je zakomponována i německá pedagogika Franze Ketta
- součástí výchovy a vzdělávání je zpěv křesťanských písní
- je zde vyhraněn čas pro modlitbu během dne - například před jídlem
- během roku jsou pořádány různé akce pro rodiče s dětmi, při nichž je přítomen i místní kněz
- prostředí školy je vyzdobeno křesťanskými obrazy a symboly
- děti mají k dispozici ilustrované knihy s křesťanskou tematikou (například ilustrovanou Biblii)
- je kladen důraz na slavení liturgických svátků a svátků světců

⁵³ Srov. KUCHYŇKOVÁ, E. *Vzdělávací obsah*. s. 15-16. Dostupný z: <http://www.cms-srdicko.cz/docs/svp2012.pdf>

⁵⁴ KUCHYŇKOVÁ, E. *Vzdělávací obsah*. s. 16. Dostupný z: <http://www.cms-srdicko.cz/docs/svp2012.pdf>

- pro celou mateřskou školu je sloužena mše svatá při příležitosti zahájení školního roku nebo v rámci oslavy svátku sv. Františka
- mateřská škola je založena na úzké spolupráci s rodiči dětí, podporuje vztahy mezi rodinami navzájem
- je navázána spolupráce s místní farností, dalšími církevními školami a křesťansko pedagogicko-psychologickou poradnou

5 Empirická část

Kapitola pátá obsahuje výzkumnou část, ve které je stanoven cíl, výzkumné otázky, předpoklady a popisuje zvolenou metodu. Výsledky jsou znázorněny v podobě tabulek a grafů.

5.1 Cíl práce

Cílem této práce je srovnání faktorů, kterými jsou rodiče ovlivňováni při výběru státních a církevních mateřských škol. K dosažení cíle jsem použila metodu dotazníkového šetření.

5.2 Výzkumné otázky a pracovní předpoklady

Výzkumné otázky

Jaké jsou hlavní ovlivňující faktory pro rodiče, kteří si vybírají církevní mateřskou školu?

Jaké jsou hlavní ovlivňující faktory pro rodiče, kteří si vybírají státní mateřskou školu?

Předpoklad č. 1

Většina rodičů (více jak 50%), kteří umisťují své děti do církevních mateřských škol, je římskokatolického vyznání.

Zdůvodnění předpokladu č. 1:

Domnívám se, že většina rodičů, kteří vyhledávají pro své děti církevní mateřské školy, jsou římskokatolického vyznání. Pramení to z jejich rodinné křesťanské výchovy a morálních hodnot, které chtějí, aby jejich dítě zakoušelo i v předškolním typu zařízení.

Předpoklad č. 2

Rodiče dětí z církevních mateřských škol se zajímají o školní vzdělávací program více než rodiče dětí ze státních mateřských škol.

Zdůvodnění předpokladu č. 2:

Domnívám se, že většina rodičů ze státních mateřských škol se nezajímá o školní vzdělávací program. Vycházejí totiž z obecného povědomí o vzdělávání dětí v mateřských školách. Spíše je pro ně prioritní, aby mateřská škola byla dostupná co se týče kapacity, dopravní dostupnosti a financí. Oproti tomu rodiče dětí z církevních

mateřských škol se zajímají o školní vzdělávací program, protože očekávají určitou „nadstavbu“ v podobě křesťanské výchovy.

Předpoklad č. 3

Většina (více jak 50%) rodičů dětí z církevních mateřských škol by byla ráda, aby jejich děti pokračovaly v církevním školství.

Zdůvodnění předpokladu č. 3:

Domnívám se, že pokud si rodiče vyberou tento typ předškolního vzdělávání, jsou spokojeni s přístupem mateřské školy a jejich očekávání jsou naplněna, není důvod pro to, aby dítě nepokračovalo v církevním školství.

5.3 Použité výzkumné metody a průběh výzkumného šetření

Pro zodpovězení výzkumných otázek a ověření předpokladů jsem použila metodu dotazníkového šetření.

Dotazník jsem doplnila průvodním slovem, ve kterém jsem představila sebe a téma své bakalářské práce a požádala jsem rodiče o spolupráci na výzkumném šetření.

Dotazníky pro rodiče dětí obou typů mateřských škol byly, až na 2 otázky, totožné. Prvním rozdílem byla jedna otázka navíc u dotazníku pro církevní mateřské školy: „Modlíte se s dětmi doma a zúčastňujete se pravidelně nedělní mše svaté?“ Dotazník do státních mateřských škol byl tedy sestaven z 11 otázek a dotazník pro církevní mateřské školy obsahoval 12 otázek. Druhý rozdíl se nacházel u předposlední otázky obou typů dotazníků, kdy církevní mateřské školy měly otázku: „Přáli byste si, aby Vaše dítě dále pokračovalo v církevním školství?“, zatímco v dotaznících určených státním mateřským školám byla položena otázka: „Znáte nějakou církevní mateřskou školu?“ V dotazníku jsem použila uzavřený, polouzavřený i otevřený typ otázek.

Vyhodnocení dotazníků probíhalo tak, že jsem je rozdělila na církevní a státní mateřské školy, zvláště jsem vyhodnotila jednotlivé mateřské školy a nakonec jsem je mezi sebou porovnála. Z četností jednotlivých odpovědí a jejich procentuálních vyjádření jsem v programu Microsoft Excel vytvořila grafy .

Oslovila jsem 6 církevních mateřských škol a 4 státní mateřské školy ze Středočeského, Olomouckého a Královéhradeckého kraje. Do každé mateřské školy byly dotazníky

v tištěné podobě předány osobně. V některých z těchto mateřských škol jsem byla na praxi, takže s realizací výzkumného šetření nebyl problém. Velmi záleželo na způsobu předání dotazníků rodičům. Pokud byly dotazníky nechány rodičům, aby si je vzali s sebou domů, vrátilo se jich velmi málo. Pokud ovšem dotazníky zůstaly v mateřské škole, kde je rodiče měli možnost vyplnit, například v době čekání na své dítě a domů je vůbec neodnášeli, bylo jich vyplněno daleko více.

Například ve státní mateřské škole v Olomouckém kraji jsem rozdala 109 dotazníků. Po 14 dnech jsem se písemně obrátila na paní ředitelku s dotazem, zda si následující den dotazníky budu moci vyzvednout. Paní ředitelka odpověděla, že mají od rodičů vrácených pouze 14 dotazníků. Protože termín pro vyplnění dotazníků byl pro všechny mateřské školy stejný, tedy 14 dní, odepsala jsem, že následujícího dne si je vyzvednu. Zmínila jsem se, že v některých mateřských školách zůstaly dotazníky k vyplnění přímo v mateřské škole. Protože paní ředitelce záleželo na dobré pověsti mateřské školy, rozhodla se, že poprosí odpoledne rodiče o vyplnění dotazníků přímo v mateřské škole. Dobré jméno mateřské školy bylo zachráněno, další den jsem si vyzvedla 45 dotazníků. Měla jsem radost z přístupu a ochoty místní paní ředitelky.

Celkem bylo rozdáno 630 dotazníků, z nichž se vrátilo 261 vyplněných (41,4%). V církevních mateřských školách bylo rozdáno 331 dotazníků, ze kterých se vrátilo 141 vyplněných (42,6%). Ve státních mateřských školách jsem rozdala 299 dotazníků, vrátilo se 120 vyplněných (40,1%).

Jednalo se o tyto církevní mateřské školy:

- Církevní mateřská škola Jana Pavla II. v Hradci Králové – 35% (14/40)
- Církevní mateřská škola Ovečka v Olomouci – 40% (16/40)
- Církevní mateřská škola Srdíčko v Praze – 40% (30/100)
- Církevní mateřská škola sv. Voršily v Praze – 68% (35/50)
- Církevní mateřská škola Laura v Praze – 30% (12/40)
- Církevní mateřská škola Studánka v Praze – 41% (25/61)

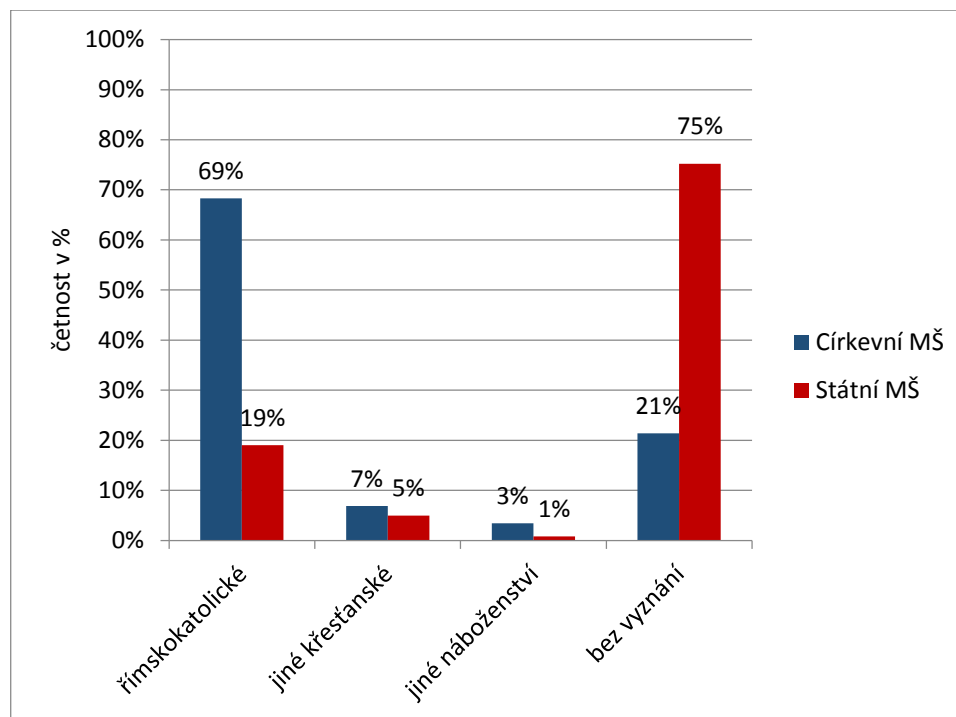
Státní mateřské školy:

- Státní mateřská škola ve Velké Bystřici (10 km od Olomouce) – 41,3% (45/109)
- Státní mateřská škola Kampanova v Hradci Králové – 64% (16/25)
- Státní mateřská škola v Bělkovicích (15 km od Olomouce) – 29% (29/100)

- Státní mateřská škola Mozartova v Olomouci – 46,2% (30/65)

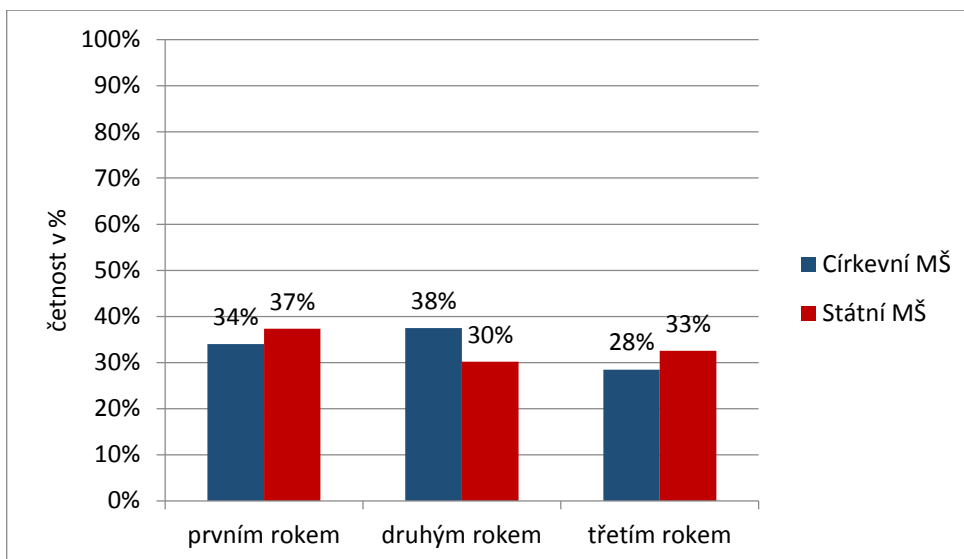
5.4 Výsledky výzkumného šetření a komparace obou typů školek

Tato podkapitola je věnována vyhodnocení všech vyplněných vrácených dotazníků.

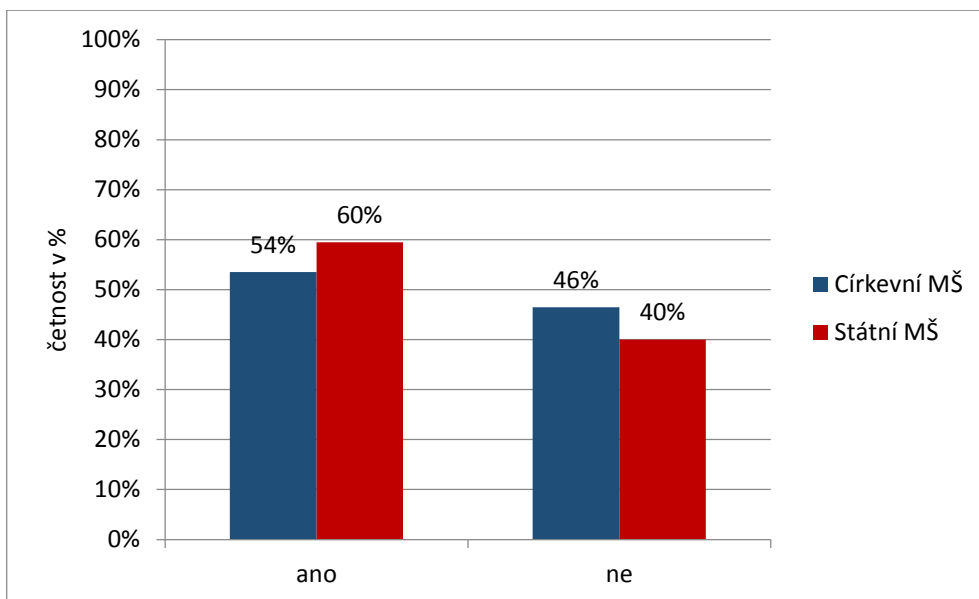
Graf 1 – Náboženské vyznání

Z tohoto grafu jednoznačně vyplývá, že většina rodičů (69%), kteří dávají své děti do církevních mateřských škol, jsou římskokatolického vyznání. Z tohoto grafu ověřím uvedený předpoklad č. 1. Chtěla bych se i pozastavit nad faktem, že někteří rodiče, kteří jsou bez vyznání, přesto dali své děti do církevních mateřských škol (21%). Jednalo se především o pražské církevní mateřské školy, u kterých rodiče uvedli, že se tak rozhodli na základě dobrých referencí (i od nevěřících známých), volné kapacity, morálních hodnot a příjemné spolupráce s paní ředitelkou. Ve státních mateřských školách je převaha rodičů bez vyznání (75%). Tady také stojí za zmínku, že 19% rodičů, kteří umístili své dítě do státních mateřských škol, jsou římskokatolického vyznání. Proč tomu tak je? Týká se to převážně státních mateřských škol na vesnici (v Bělkovicích a ve Velké Bystřici), kde situace a možnosti rodičů nedovolují děti dopravovat do církevní mateřské školy v Olomouci. Zaujalo mě, že u některých dotazníků nebyla zaškrtnuta pouze jedna možnost, nýbrž dvě. Například a) římskokatolické vyznání – otec, d) bez vyznání – matka.

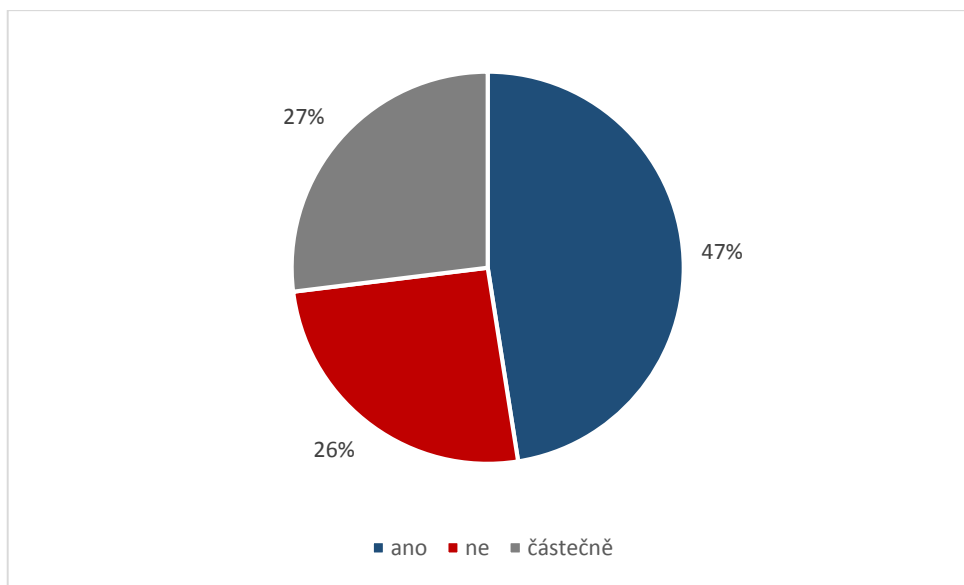
Graf 2 – Dítě navštěvuje mateřskou školu

Tato otázka měla být čistě informativní a zjistit, jak dlouho dítě navštěvuje danou mateřskou školu. Na základě toho jsem chtěla vydedukovat, jak dlouho už rodiče spolupracují s mateřskou školou. U obou typů zařízení to vyšlo procentuálně velmi podobně. U církevních mateřských škol bylo největší procentuální zastoupení u dětí, které navštěvují mateřskou školu druhým rokem (38%). U státních mateřských škol bylo největší procentuální zastoupení u dětí, které navštěvují mateřskou školu prvním rokem (37%). Zaujalo mě, že rodiče, kteří mají více dětí v dané mateřské škole, automaticky zaškrtnou více variant. Někteří rodiče byli dokonce tak sdílní, že uvedli i jména svých dětí, například a) prvním rokem – Julinka, c) třetím rokem a více - Adámek.

Graf 3 – První zkušenost s mateřskou školou

V obou typech mateřských škol je větší zastoupení (54% a 60%) rodičů, pro které je to první zkušenost s daným typem mateřské školy. Rodiče dětí z církevních mateřských škol odpovídali o něco častěji (o 6%) než rodiče dětí ze státních mateřských škol, že to není jejich první zkušenost. Tento rozdíl může být zapříčiněn tím, že katolické rodiny mívají více dětí. Při přijímání dětí do církevní mateřské školy je zohledňujícím kritériem také sourozenec.

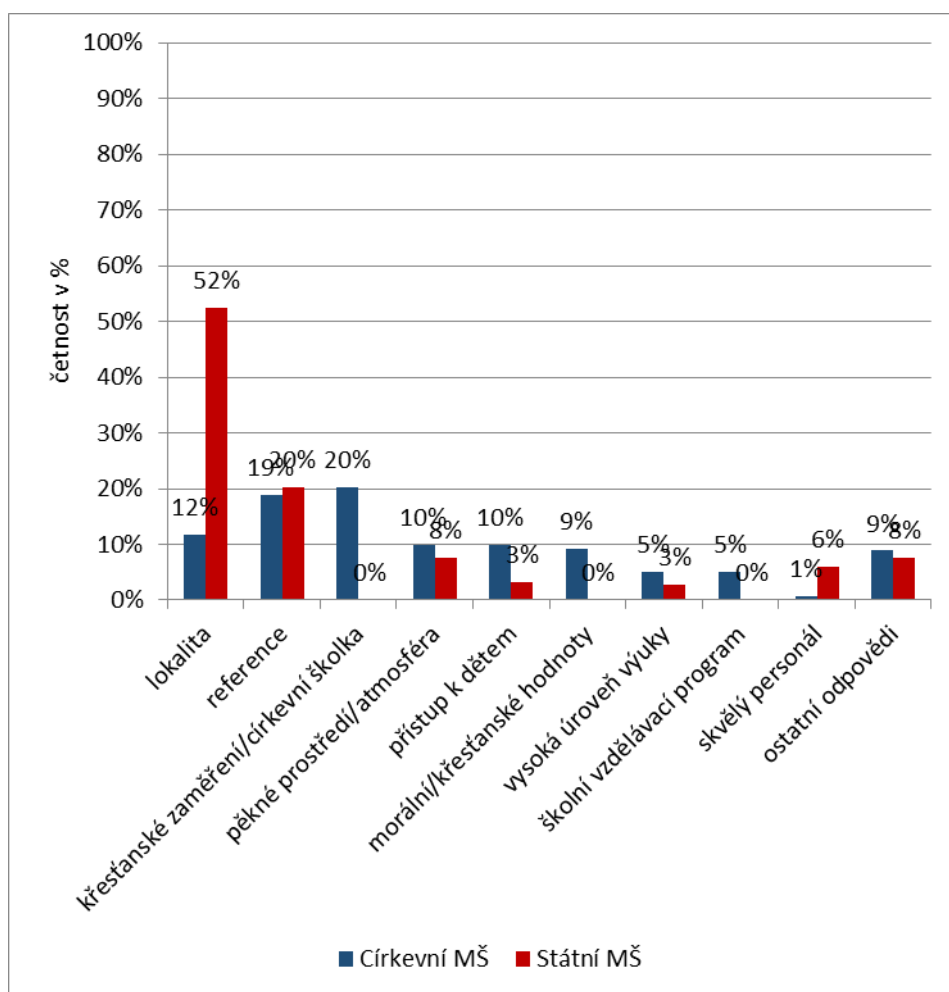

Graf 4 – Společná modlitba a účast na nedělní mši svaté

Celá otázka zněla: „Modlíte se s dětmi doma a účastníte se pravidelně nedělní mše svaté?“

Na tuto otázku jsem se dotazovala rodičů pouze z církevních mateřských škol. Tato otázka navazuje na 1. otázku, ve které jsme zjistili, že většina rodičů, kteří dávají své děti do církevních mateřských škol, je římskokatolického vyznání. Jedna věc je uvést, jsem římskokatolického vyznání, a druhá věc je, zda víru praktikuji a svým příkladem k ní vedu i své děti.

Téměř polovina rodičů odpověděla (47%), že se s dětmi doma modlí a účastní se pravidelně nedělní mše svaté. 27% rodičů odpovědělo, že jen částečně. Z toho plyne, že se rodiče pravidelně nemodlí s dětmi doma nebo se pravidelně neúčastní nedělní mše svaté. 26% rodičů uvedlo, že se s dětmi vůbec nemodlí a nechodí na nedělní mši svatou. To by víceméně odpovídalo výsledku 1. grafu, kde 21% rodičů z církevních mateřských škol uvedlo, že je bez vyznání.

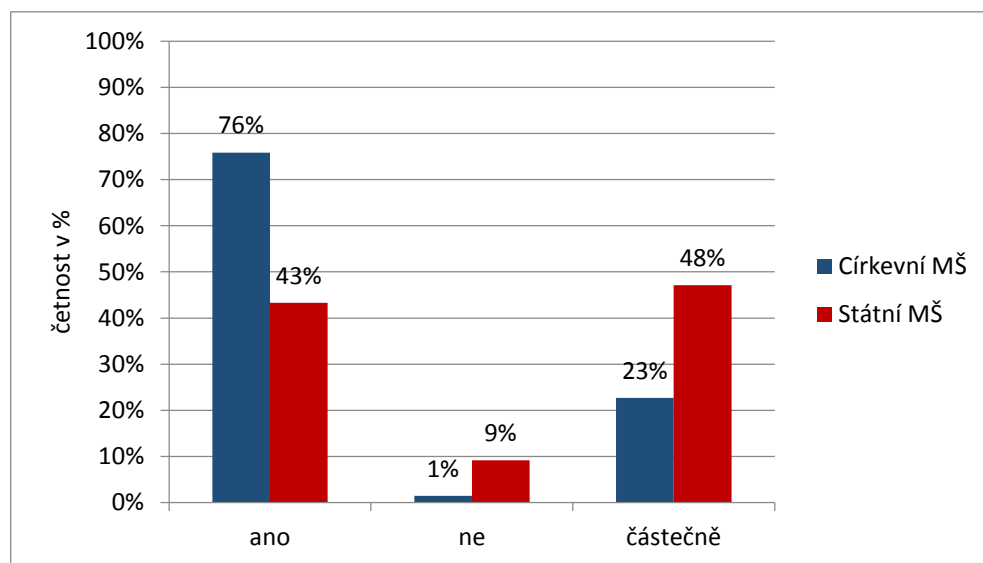
Graf 5 – Hlavní důvody při výběru mateřské školy

Tato otevřená otázka je jedna z klíčových otázek pro zodpovězení výzkumných otázek a naplnění stanoveného cíle.

Z grafu je jednoznačně patrné, že pro rodiče dětí ze státních mateřských škol je nejdůležitější lokalita (52%), a znamená to tedy rozhodující faktor pro výběr tohoto typu mateřských škol. Naopak pro rodiče dětí z církevních mateřských škol není lokalita (12%) tak směrodatná. Domnívám se, že rodiče, kteří jsou náboženského vyznání, obětují čas strávený dojížděním za cenu, že jejich dítě bude navštěvovat instituci, která by splňovala jejich kritéria a navazovala na způsob výchovy v rodině. Hlavní důvod pro výběr církevních mateřských škol je to, že se jedná o církevní mateřskou školu s křesťanským zaměřením (20%). Dále to jsou kladné reference (19%), které jsou velmi podstatné i pro rodiče dětí ze státních mateřských škol (20%). Další shoda je u pěkného prostředí a atmosféry dané mateřské školy. Pro církevní mateřské školy je to důležité v 10% a pro státní mateřské školy v 8%. Co stojí za zamyšlení, je větší procentuální rozdíl

u přístupu učitelek k dětem. Rodiče dětí z církevních mateřských škol docela často odpovídali (10%), že si nemohou vynachválit moc pěkný přístup učitelek k dětem, oproti rodičům ze státních mateřských škol (3%). Jedním z klíčových faktorů pro rodiče, kteří umisťují děti do církevních mateřských škol, jsou morální a křesťanské hodnoty (9%). Nemohu zapomenout na další položku, která je důležitá i pro ověření 2. předpokladu, a to je: školní vzdělávací program, který z 5% uvedli rodiče dětí z církevních mateřských škol. Ani jeden z rodičů dětí ze státních mateřských škol neuvedl, jako svůj důvod pro výběr mateřské školy, školní vzdělávací program. Ve sloupci ostatní odpovědi jsou zahrnuty odpovědi, které nebyly tak časté a jejich četnost byla malá. Jednalo se například o otvírací dobu mateřské školy, zájmové kroužky, homogenní/heterogenní třídy, speciální třída pro děti s poruchami učení, volná kapacita, propojenost mateřské školy se základní školou, vybavení a rodič jako zaměstnanec mateřské školy.

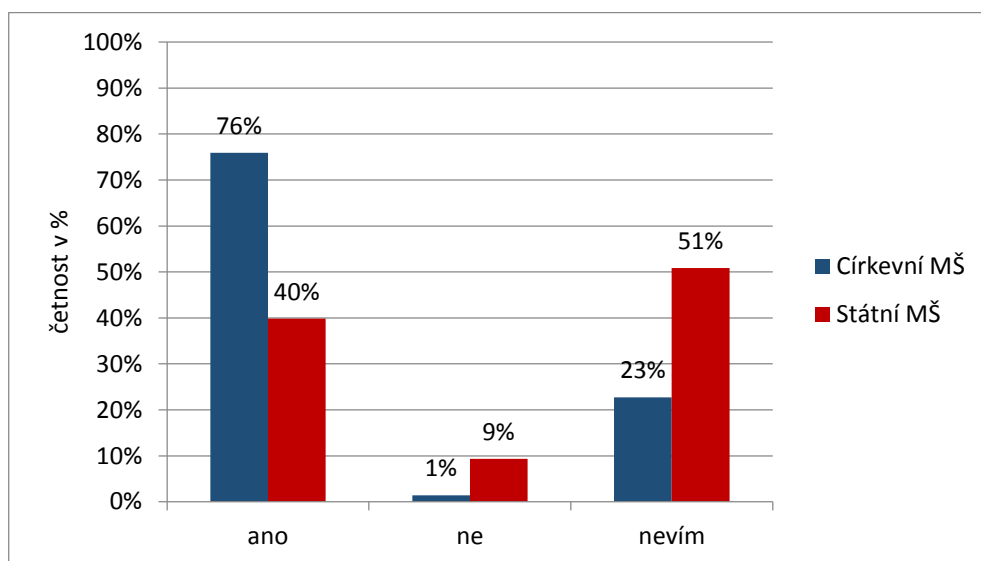
Zajímavé byly odpovědi typu: v mateřské škole není žádná televize, dostaneme tady neslazený čaj a místo rádia či CD přehrávače je zde klavír. A na závěr mě potěšila odpověď v církevní mateřské škole Srdíčko: „A hlavně tady všichni vidí srdcem“.

Graf 6 – Zájem o obsah školního vzdělávacího programu mateřské školy

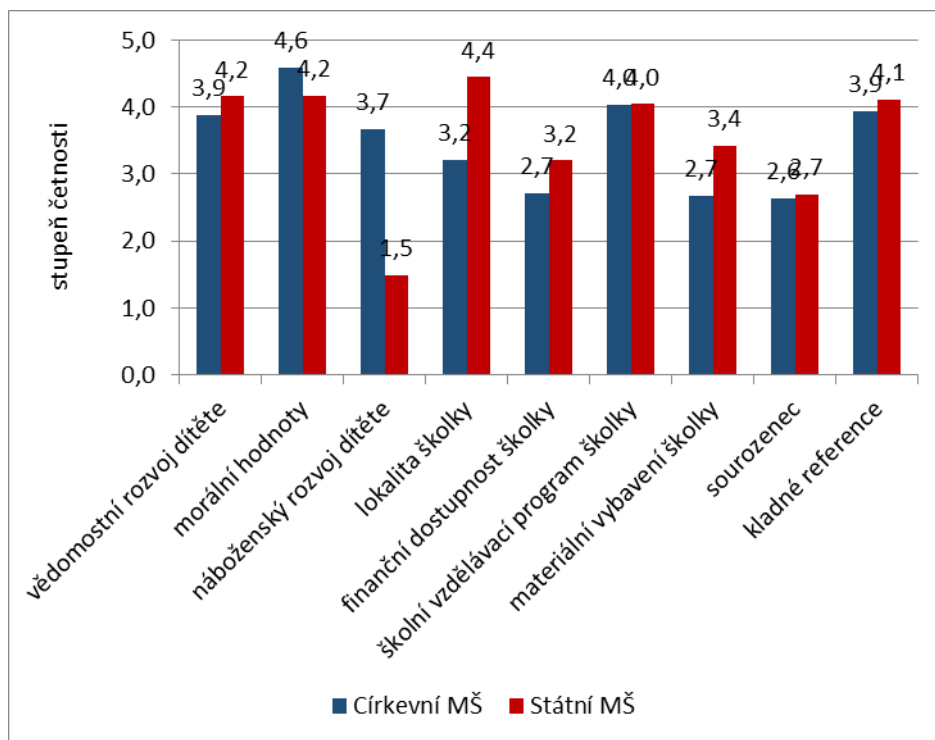
Z grafů je patrné, že pro velkou většinu rodičů z církevních mateřských škol (76%) je důležitý školní vzdělávací program a zajímali se dopředu o jeho obsah. Oba typy mateřských škol vycházejí z rámcově vzdělávacího programu při tvorbě svého školního vzdělávacího programu. V tom se shodují, ale je logické, že rodiče očekávají od církevní mateřské školy „něco víc“. Jakousi nadstavbu základních osnov, pravidel a přístupu ve státním školství. Nyní je školní vzdělávací program veřejným dokumentem, který je

volně k nahlédnutí na internetu či v mateřské škole. Tato otázka a její vyhodnocení je klíčové pro ověření 2. předpokladu. Rodiče dětí ze státních mateřských škol nejčastěji odpovídali, že se částečně zajímali o obsah školního vzdělávacího programu (48%).

Graf 7 – Liší se školní vzdělávací program státních a církevních mateřských škol

Tato otázka a její vyhodnocení jen potvrzuje závěry uvedené ve vyhodnocení předchozí otázky. Protože jsou rodiče informováni a dopředu se zajímali o obsah školního vzdělávacího programu dané církevní mateřské školy, odpověděli ve většině případů (76%), že se školní vzdělávací program církevních mateřských škol liší od školního vzdělávacího programu škol státních. Liší se tak právě pro svou „nadstavbu“ v podobě morálních hodnot a křesťanského zaměření. Naproti tomu více než polovina (51%) rodičů ze státních mateřských škol neví, zda se liší školní vzdělávací program státních mateřských škol od církevních mateřských škol.

Graf 8 - Ovlivňující faktory při výběru mateřské školy

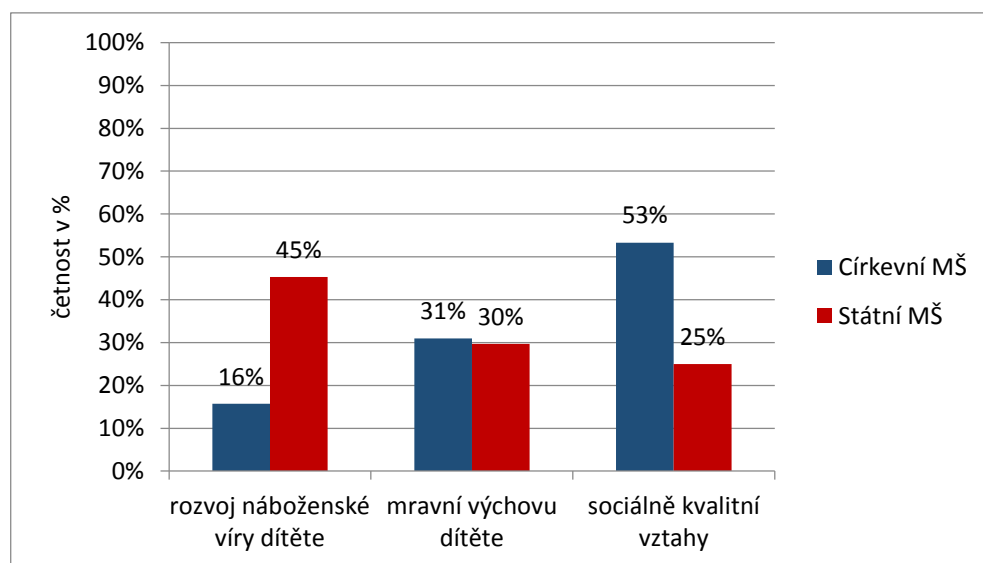
Tato 7. otázka se podobně jako 4. otázka zaměřuje na zjištění důvodů pro výběr mateřské školy. Vyplynou z ní podobné informace, ale s tím rozdílem, že 4. otázka je otevřená, ve které rodiče vyjádřili svými slovy důvody pro výběr dané mateřské školy. U této otázky jsme vyhodnocovali četnost jednotlivých odpovědí nebo skupin odpovědí bez ohledu na to, jak jsou pro rodiče uvedené odpovědi důležité. V 7. otázce jsou uvedeny položky, u kterých rodiče vyjadřovali své preference na škále od jedné (nejméně) do pěti (nejvíce). Zde tedy zjišťujeme důležitost jednotlivých faktorů.

Otevřenou otázku jsem v dotazníku umístila záměrně před otázku, kde se u jednotlivých možností hodnotí na škále, proto, aby rodiče se necítili ovlivněni těmito nabídnutými možnostmi a mohli tak uvést vlastní úsudek.

Z grafů vyplývají velmi podobné závěry. U státních mateřských škol kladli rodiče výrazně vyšší důraz na lokalitu, oproti tomu u církevních mateřských škol rodiče kladli větší váhu na morální hodnoty a náboženské/křesťanské zaměření. Pro oba typy mateřských škol jsou velmi důležité kladné reference. U položky vědomostní rozvoj dítěte uvedli rodiče dětí ze státních mateřských škol větší důležitost (4,2) než rodiče dětí z církevních mateřských škol (3,9).

Co jsem nepředpokládala, byl výsledek u položky finanční dostupnost mateřské školy. Předpokládala jsem, že spíše pro rodiče dětí ze státních mateřských škol nebudou tak finance podstatné, ale ukázal se pravý opak. Na finanční dostupnosti mateřských škol méně záleží rodičům dětí z církevních mateřských škol. Pro přesnější informace jsem se podívala na jednotlivé školné mateřských škol. Většina církevních mateřských škol se nachází v Praze, kde se výše školného pohybuje v rozmezí od 800 Kč do 1 700 Kč. Mimopražské mateřské školy, ať již církevní nebo státní, mají školné okolo 500 Kč. Rozdíl v cenové úrovni mezi státními a církevními mateřskými školami je tedy spíše zapříčiněn lokalitou než čímkoliv jiným. Protože v Praze jsou výrazně vyšší průměrné výdělky než mimo Prahu, je logické, že význam faktoru finanční dostupnosti mateřské školy nám vyšel vyšší u nepražských státních mateřských škol než u povětšinou pražských škol církevních.

Další zajímavostí je to, že u otevřené otázky č. 4 žádný rodič ze státní mateřské školy neuvedl jako jeden z důvodů školní vzdělávací program. Zatímco v této otázce, kde už byly jednotlivé možnosti dopředu dány, se ukázalo, že i pro rodiče dětí ze státních mateřských škol je školní vzdělávací program důležitý.

Graf 9 – Církevní předškolní vzdělávání je zaměřeno především

U této otázky jsou zajímavé protichůdné názory rodičů státních a církevních mateřských škol. Rodiče dětí ze státních mateřských škol se domnívají, že církevní mateřské školy kladou především důraz na rozvoj náboženské víry dítěte (45%). Oproti tomu u rodičů z církevních mateřských škol tato odpověď měla nejmenší četnost. Tento paradox jasně

demonstruje předsudek, který má značná část společnosti vůči církevním mateřským školám.

Rodiče, kteří nemají s církevním školstvím zkušenost si myslí, že v těchto mateřských školách jde rozvoj náboženské víry dětí na úkor harmonického rozvoje dětí v oblasti sociální, psychické a fyzické. Naproti tomu rodiče dětí z církevních mateřských škol vědí, že jejich děti se v církevních mateřských školách rozvíjejí ve všech oblastech obdobně jako děti ze státních mateřských škol, a navíc jsou obohaceny v oblasti morální a duchovní.

U rodičů dětí z církevních mateřských škol měla nejvyšší četnost odpověď, že církevní předškolní vzdělávání je primárně zaměřeno na sociálně kvalitní vztahy (53%). Je přirozené, že křesťanští rodiče volí takový typ mateřské školy, který by napomáhal a navazoval na výchovu v rodině. Jsou si vědomi, že mateřská škola je pouze jakýmsi prostředníkem a hlavní zodpovědnost za náboženský rozvoj dětí mají rodiče. Jsou si vědomi toho, že pro děti je důležité budování sociálních vztahů mezi vrstevníky, kteří jsou zvyklí z rodiny například i na to, že se nepoužívají vulgární výrazy, učí se základním návykům jako je odpuštění, usmíření, či pomoc kamarádovi. A toto budování sociálních vztahů mohou dále rozvíjet i ve svých farnostech, v účasti na náboženské výchově ve školách nebo společným pokračováním v církevním školství.

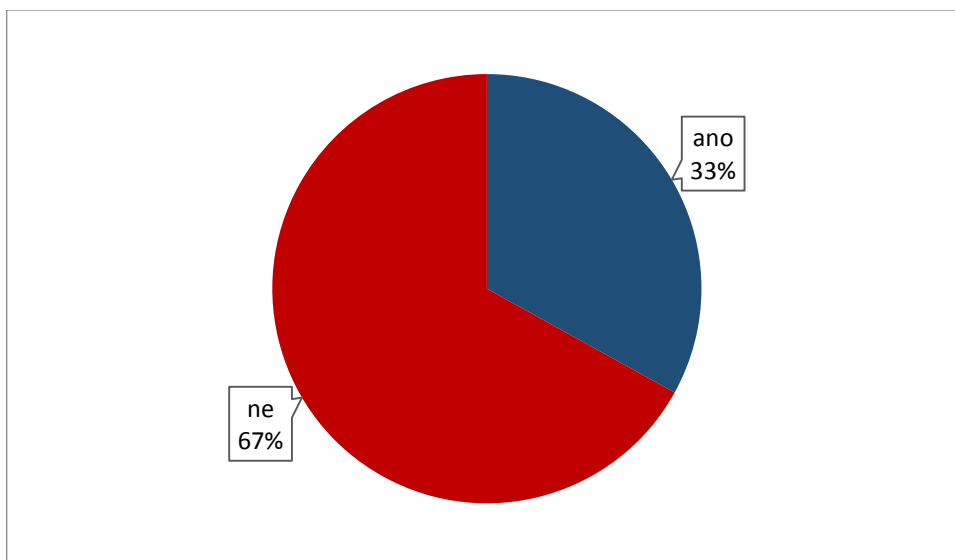
Tab. 1 – Míra pořádaných akcí

Rodiče dětí z církevních mateřských škol	6,87
Rodiče dětí ze státních mateřských škol	7,70

V této otázce jsem se rodičů dotazovala, v jaké míře se účastní společných akcí pořádaných mateřskou školou. Byla tu dána škála od 1 (nejméně) do 10 (nejvíce). Z tabulky vyplývá, že se o něco více účastní akcí rodiče dětí ze státních mateřských škol (7,70) než rodiče dětí z církevních mateřských škol (6,78).

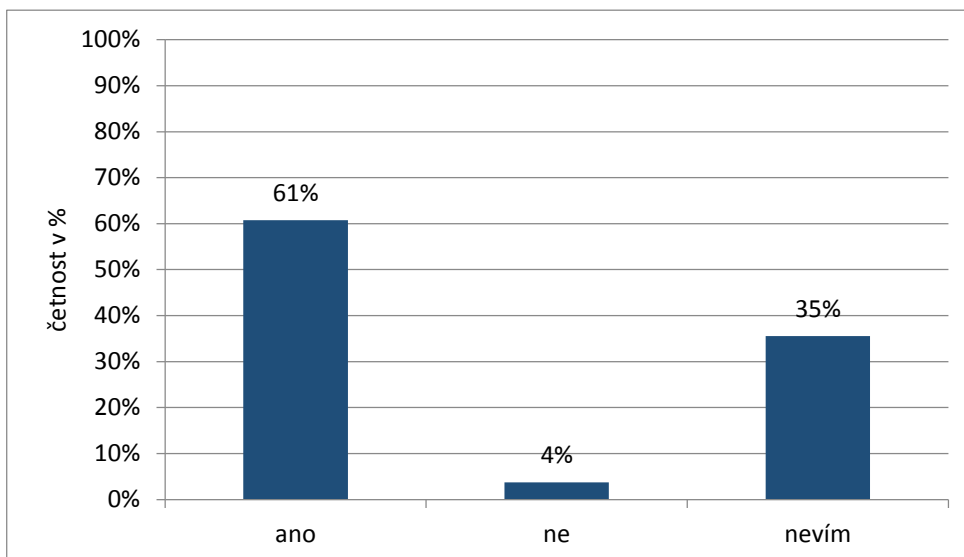
Tento výsledek mě překvapil. Čekala jsem opačný výsledek vyhodnocení. Domnívala jsem se, že většina církevních mateřských škol je rodinnějšího zaměření, nemá tak velkou kapacitu, a proto tam spolupráce mezi mateřskou školou a rodiči bude větší a intenzivnější. Nemusí tomu tak být. Záleží na každé mateřské škole, ať už církevní

nebo státní, jak moc chce rodiče začlenit do chodu mateřské školy a budovat vztahy s rodiči. V poslední době je kladen velký důraz na tzv. partnerskou komunikaci mezi školou a rodiči. Školský systém si je vědom, že je důležité, aby rodiče a učitelé „táhli“ za jeden provaz a navzájem si pomáhali tak, aby dítě vyrůstalo v harmonickou osobnost.

Graf 10 – Znáte nějakou církevní mateřskou školu

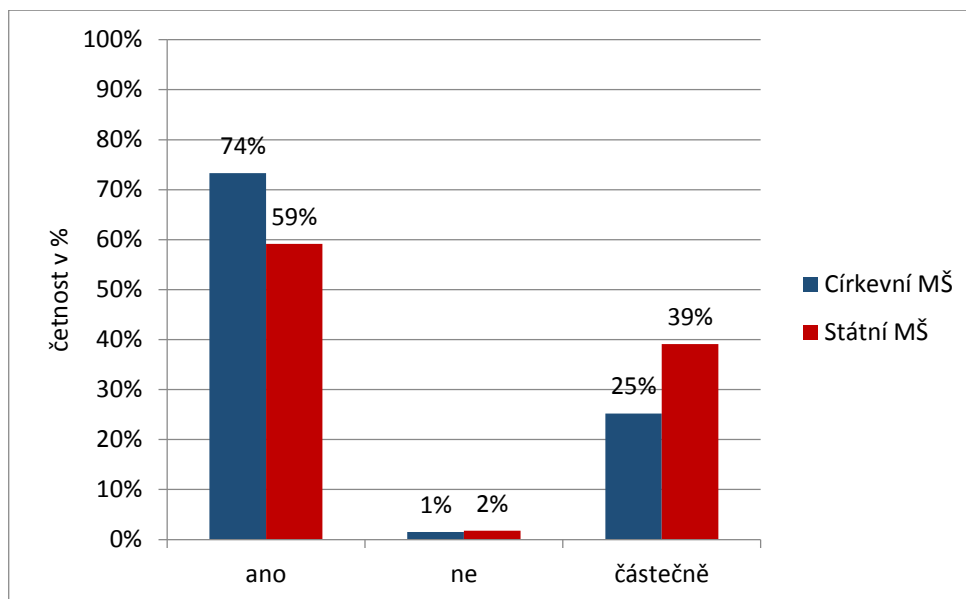
Tato otázka byla položena pouze rodičům ze státních mateřských škol. Z grafu je patrné, že více než polovina rodičů (67%) nezná žádnou církevní mateřskou školu a zbylých 33% rodičů odpovědělo, že znají nějakou církevní mateřskou školu. Někteří rodiče dokonce dopisovali i do dotazníků název církevní mateřské školy, kterou znají.

Graf 11 – Pokračování v církevním školství

V této otázce jsem chtěla zjistit, zda by si rodiče dětí z církevních mateřských škol přáli, aby jejich dítě dále pokračovalo v církevním školství (základní škola, gymnázium).

Tady jsem byla velmi mile překvapena. 61% rodičů odpovědělo, že by si přáli, aby jejich dítě dále pokračovalo v církevním školství. Pouze 4% rodičů by si to nepřálo a 35% rodičů neví. Z toho jednoznačně vyplývá velká míra spokojenosti rodičů s církevním školstvím. To je výborná zpětná vazba pro mateřské školy, že dělají svou práci dobře, a také pro navazující církevní školství, protože vědí, že bude zájem rodičů o tento typ vzdělávání.

Graf 12 –Rozhodující úloha předškolního vzdělávání

Celá otázka zněla: „Domníváte se, že volba správného typu předškolního zařízení sehrává rozhodující úlohu v dalším rozvoji Vašeho dítěte?“

Jedna maminka mi připsala do dotazníku k této otázce: „ *Všechno co opravdu potřebuji znát, jsem se naučil v mateřské škole.*“ (R. Fulghum)

Z grafu je zřejmé, že si to nemyslí jen tato maminka, ale většina rodičů. Rodiče dětí z církevních mateřských škol si myslí, že předškolní vzdělávání hraje rozhodující úlohu v rozvoji dítěte ještě o něco více (74%) než rodiče dětí ze státních mateřských škol (59%). Domnívám se, že je to tím, že rodiče jsou si vědomi, že prvních 6 let dítěte je klíčovým obdobím, ve kterém se utvářejí všechny návyky, postoje a vzorce chování.

5.5 Ověření předpokladů

Byly stanoveny 3 předpoklady. Všechny tři byly směřovány na rodiče dětí z církevních mateřských škol.

Předpoklad č. 1

Většina rodičů (více jak 50%), kteří umisťují své děti do církevních mateřských škol, je římskokatolického vyznání.

Vyhodnocení předpokladu č. 1

68% rodičů odpovědělo, že je římskokatolického vyznání. Dalších 7% rodičů je jiného křesťanského vyznání a 3% rodičů jsou jiného náboženského vyznání. Bez vyznání je 22% rodičů.

Předpoklad se potvrdil.

Předpoklad č. 2

Rodiče dětí z církevních mateřských škol se zajímají o školní vzdělávací program více než rodiče dětí ze státních mateřských škol.

Vyhodnocení předpokladu č. 2

76% rodičů dětí z církevních mateřských škol se zajímá o školní vzdělávací program, 23% rodičů se o školní vzdělávací program zajímá jen částečně a 1% rodičů se vůbec nezajímá o školní vzdělávací program. Rodiče dětí ze státních mateřských škol se ve 43% zajímají o školní vzdělávací program, 47% rodičů se o školní vzdělávací program zajímá jen částečně a 9% rodičů se nezajímá o školní vzdělávací program.

Pokud rodiče měli vypsát svými slovy hlavní ovlivňující faktory pro výběr dané mateřské školy, nikdo z rodičů ze státních mateřských škol nevedel jako jeden z důvodů školní vzdělávací program. Zato 5% rodičů dětí z církevních mateřských škol svůj zájem o školní vzdělávací program uvedlo.

Předpoklad se potvrdil.

Předpoklad č. 3

Většina (více jak 50%) rodičů dětí z církevních mateřských škol by byla ráda, aby jejich děti pokračovaly v církevním školství.

Vyhodnocení předpokladu č. 3

Výrazná většina rodičů dětí z církevních mateřských škol (61%) by si přála, aby jejich děti pokračovaly v církevním školství. 36% rodičů neví, zda by chtěli, aby jejich děti pokračovaly v církevním školství. Pouze 4% rodičů by si nepřálo, aby jejich děti pokračovaly v církevním školství.

Předpoklad se potvrdil.

6 Závěr

Církevní vzdělávání má své nezastupitelné místo v systému výchovy a vzdělávání. Čerpá z dvoutisícileté tradice křesťanství, která patří k základním pilířům evropské kultury. K těm, kteří tuto tradici pomáhali rozvíjet, patří například Jan Ámos Komenský či Don Bosco. Úspěšný rozvoj církevního školství u nás vidíme po r. 1989. V současné době je v České republice 28 římskokatolických mateřských škol a dále je evidováno 13 mateřských škol zřízených jinými církvemi.

Církevní předškolní vzdělávání patří k alternativním směrům, o které rodiče mají zájem. Zájem rodičů je podpořen tím, že křesťanská výchova v církevních mateřských školách navazuje na rodinnou křesťanskou výchovu. Církevní mateřské školy se řídí rámcově vzdělávacím programem, který je navíc obohacen o prvky křesťanské výchovy. Cílem křesťanské výchovy je rozvíjet u dětí základní lidské vlastnosti – důvěru, životní přesvědčení a schopnost vytvářet vztahy. Tato výchova má napomoci dětem orientovat se v životních situacích v souladu s morálními zásadami křesťanské etiky. Znamená to, vytvářet pro dítě každodenní přátelské prostředí, kde se dítě cítí dobře a v bezpečí. Cestou laskavého přirozeného přístupu pedagogů mohou vyrůstat samostatné, tvořivé a zdravě sebevědomé děti. Osobnost dítěte je tak rozvíjena ve všech dimenzích, tedy bio-psycho-socio-spirituální.

Jsou to hlavně rodiče římskokatolického vyznání, kteří volí církevní předškolní vzdělávání. Církevní mateřské školy navštěvují i děti, které jsou z rodin bez náboženského vyznání, ale jsou v menšině. Záleží na konkrétní církevní mateřské škole, jaké má renomé a jak působí na široké okolí.

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit hlavní ovlivňující faktory, kterými se rodiče řídí při výběru církevních a státních mateřských škol. Zjišťovala jsem je pomocí dotazníkového šetření. Bylo rozdáno 630 dotazníků do 6 církevních mateřských škol a 4 státních mateřských škol v Olomouckém, Středočeském a Královéhradeckém kraji. Vyplněných dotazníků se vrátilo 261 (41,4%).

Zjistila jsem, že hlavními ovlivňujícími faktory pro rodiče, kteří si vybírají státní typ vzdělávání, je především lokalita a kladné reference.

Pro rodiče dětí z církevních mateřských škol lokalita nehraje tak podstatnou roli. Proč tomu tak je? Rodiče dětí z církevních mateřských škol jsou ochotni obětovat svůj

čas strávený dojížděním a také připlatit za školné (v případě pražských školek), aby mateřská škola navazovala na domácí rodinnou výchovu, ve které se rodiče snaží předávat dětem své morální hodnoty a postoje. Dopředu se zajímají o školní vzdělávací plán, který daná mateřská škola má zpracovaný, aby zjistili „nastavbu“ v podobě křesťanské výchovy, kterou nabízejí církevní mateřské školy oproti státních mateřských škol.

Jak jsem se už výše zmínila, kladné reference jsou velmi podstatné pro rodiče dětí ze státních mateřských škol, ale i pro rodiče dětí z církevních mateřských škol, v tom se shodují. Další ovlivňující faktor, na kterém se oba typy zařízení shodují, je pěkné prostředí a atmosféra v dané školce.

Není překvapením, že z dotazníkového šetření u rodičů z církevních mateřských škol vyplývá, že je pro ně klíčové křesťanské zaměření mateřské školy a s tím spjatý i morální hodnoty a zásady, kterými se církevní mateřské školy řídí. Z toho vyplývá i velmi pěkný přístup učitelek k dětem, který rodiče také často uvádějí.

Věřím, že tato bakalářská práce může být přínosem i pro ředitelky současných církevních mateřských škol, se kterými jsem v rámci dotazníkového šetření spolupracovala, a které mě požádaly o seznámení s výsledky výzkumného šetření. Z celé práce je zřejmé, že o tento typ předškolního vzdělávání je zájem a očekávání rodičů jsou naplňována.

7 Seznam použité literatury

ALBERICH, Emilio, DŘÍMAL, Ludvík. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008. 192 s. ISBN 978-80-7367-382-6.

BĚLINOVÁ, Ludmila. *Z dějin předškolní výchovy*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1986. 124 s. ISBN 14-094-80.

BUTTA, Tomáš. *Kapitoly z katechetiky: Nástin náboženské výchovy a vzdělávání*. Praha: Církev československá husitská, 2012. 110 s. ISBN 978-80-7000-076-2.

CAMPBELL, Ross. *Potřebuji Tvou lásku*. Praha: Návrat, 1992. 124 s. ISBN 80-85495-11-2.

DON, Bosco. *Můj život pro mladé*. Praha: Portál, 2007. 232 s. ISBN 978-80-7367-247-8.

DŘÍMAL, Ludvík. *Preventivní systém Dona Bosca*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013. 42 s. ISBN 978-80-244-3888-7.

EDEROVÁ, Margot., MUROŇOVÁ, Eva., HAVEL, Tomáš. *Aby malé bylo velké: náboženská výchova předškolních dětí v mateřských školách a ve farnostech*. Metodická příručka. Brno: Kartuziánské nakladatelství, 2008. 240 s. ISBN 978-80-86953-23-6.

FERRERO, Bruno. *Vychovávej jako Don Bosco*. Praha: Portál, 2007. 143 s. ISBN 978-80-7367-294-2.

GARRONE, Gabriel-Marie. *Katolická škola*. Praha: Sekretariát české biskupské konference, 1994. 27 s. ISBN neuveden.

GRUBER, Elmar. *Děti se ptají na Boha*. Praha: Portál, 1994. 77 s. ISBN 80-85282-19-4.

HABENICHTOVÁ, Donna. *Ukaž mi cestu: jak pomoci svým dětem najít vztah k Bohu*. Praha: Maranatha, 2010. 254 s. ISBN 978-80-87265-00-0.

HERCIKOVÁ, Pavla Edita. *Křesťanská výchova dětí*. Praha: Pastorační středisko, 2002. 170 s. ISBN neuveden.

HORÁK, Zábaj. *Církev a české školství*. Praha: Grada, 2011. 264 s. ISBN 978-80-247-3623-5.

JŮVA, Vladimír. *Základy pedagogiky pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2001. 118 s. ISBN 80-85913-95-8.

KOMENSKÝ, Jan Ámos. *Informatorium školy mateřské*. Praha: Kalich, 1992. 140 s. ISBN 80-7017-492-7.

KŘOVÁČKOVÁ, Blanka, SKUTIL, Martin. *Jak napsat seminární a závěrečné práce ve společenských vědách*. Gaudeamus: Univerzita Hradec Králové, 2009, 31 s. ISBN 978-80-7041-863-5.

LEISTOVÁ, Marielene. *První zkušenost s Bohem*. Praha: Vyšehrad, 1996. 160 stran. ISBN 80-7021-177-6.

MUCHOVÁ, PECHOVÁ, Ludmila, Hana. *Na cestě k člověku*. České Budějovice: Setkání, 2000. 76 s. ISBN 80-86074-20-X.

Nový zákon. Praha: Česká biblická společnost, 2008. 588 s. ISBN 978-80-85810-71-4.

PREKOPOVÁ, Jiřina, SCHWEIZEROVÁ, Christel. *Děti jsou hosté, kteří hledají cestu*. Praha: Portál, 1993. 151 s. ISBN 80-85282-77-1.

PRŮCHA, Jan. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. Praha: Portál, 2001. 139 s. ISBN 80-7178-584-9.

ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie náboženství a spirituality*. Praha: Portál, 2007. 328 s. ISBN 978-80-7367-312-3.

SIMAJCHL, Ladislav. *Společně k Bohu: mravní výchova dítěte v předškolním věku*. A.M.I.M.S., 2006. 60 s. ISBN 80-239-9699-1.

ŠMELOVÁ, Eva. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008. 75 s. ISBN 978-80-244-2238-1.

TOMÁŠEK, František. *Pedagogika*. Brno: Nibowaka, 1992. 350 s. ISBN 80-901294-0-4.

VÁCLAVÍK, Vladimír. *Cesta ke svobodné škole (kapitoly ze srovnávací pedagogiky)*. Hradec Králové: Líp, 1997. 222 s. ISBN 80-902289-0-9.

Internetové odkazy:

VILLANUEVA, Pascual Chávez. *Poznej Dona Bosca*. [online]. Ascczech. 2 s. [cit. 2016-22-1]. Dostupný z: http://www.ascczech.cz/rs/storage/1357541407_sb_2013-01donboscovychovatel.pdf

CIVELA, Lukáš. *Don Bosco - vzor správného vychovatele*. [online]. Práce s dětmi.signály. [cit. 2016-18-2]. Dostupný z: <https://pracsesdetmi.signaly.cz/0809/donbosco=-vzor>

Církev. In: *Školy podle diecéze*. [online]. [cit. 2015-24-10]. Dostupný z: <http://skolstvi.cirkev.cz/Skoly/Podle-dieceze?dieceze=1>

History of the catechesis of the Good Shepherd. [online]. Cgsusa.org. [cit. 2016-13-3]. Dostupný z: <http://www.cgsusa.org/about/history.aspx>

SURMA, Barbara. *Rozvíjení daru víry u dětí v Katechezi dobrého pastýře* [online]. Cesty katecheze. 4 s. [cit. 2016-1-11]. Dostupný z: http://www.cestykatecheze.cz/_d/Rozvijeni-daru-viry-u-deti-v-Katechezi-dobreho-Pastyre.pdf

KUCHYŇKOVÁ, Eva. *Školní vzdělávací program Církevní mateřské školy Srdíčko* [online]. 18 s. [cit. 2016-16-4]. Dostupný z: <http://www.cms-srdicko.cz/docs/svp2012.pdf>

8 Seznam příloh

Příloha č. 1 Dotazník pro rodiče dětí ze státních mateřských škol I

Příloha č. 2 Dotazník pro rodiče dětí z církevních mateřských škol III

Příloha č. 1 – Dotazník pro rodiče ze státních mateřských škol

Vážení rodiče,

vyplněním dotazníku mi pomůžete získat informace pro moji bakalářskou práci. Studuji 3. rokem na Pedagogické fakultě UHK. Bakalářská práce se zabývá církevním předškolním vzděláváním. Veškeré informace budou použity pouze pro účely zpracování bakalářské práce. Odpovědi buď zakroužkujete, nebo doplňte. Za vyplnění Vám velmi děkuji.

Anežka Pekárková

1. Jakého jste náboženského vyznání?

- a) římskokatolické vyznání
- b) jiné křesťanské vyznání
- c) jiné náboženství
- d) bez vyznání

2. Vaše dítě tuto mateřskou školu navštěvuje:

- a) prvním rokem
- b) druhým rokem
- c) třetím rokem a více

3. Je to Vaše první zkušenost s touto mateřskou školou?

ANO – NE

4. Jaké byly Vaše hlavní důvody pro výběr této mateřské školy?

5. Zajímali jste se o obsah školního vzdělávacího programu mateřské školy?

ANO – NE – ČÁSTEČNĚ

6. Myslíte si, že obsah školního vzdělávacího programu církevních mateřských škol se liší od obsahu školního vzdělávacího programu státních mateřských škol?

ANO – NE – NEVÍM

7. Ohodnoťte na škále, do jaké míry měly pro Vás následující faktory vliv při výběru mateřské školy:

(1 – nejméně, 5 – nejvíce)

- Vědomostní rozvoj dítěte
1 2 3 4 5
- Morální hodnoty
1 2 3 4 5
- Náboženský rozvoj dítěte
1 2 3 4 5
- Lokalita mateřské školy
1 2 3 4 5
- Finanční dostupnost mateřské školy
1 2 3 4 5
- Školní vzdělávací program mateřské školy
1 2 3 4 5
- Materiální vybavení a nadstandardní možnosti mateřské školy
1 2 3 4 5
- Sourozenec
1 2 3 4 5
- Kladné reference
1 2 3 4 5

8. Domníváte se, že církevní předškolní vzdělávání je zaměřeno především na:

- a) rozvoj náboženské víry dítěte
- b) mravní výchovu dítěte
- c) sociálně kvalitní vztahy - komunikace mezi dětmi, vyučujícími, rodiči

9. V jaké míře se účastníte společných akcí pořádaných mateřskou školou?

(1 nejméně - 10 nejvíce)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

10. Znáte nějakou církevní mateřskou školu?

ANO – NE

11. Domníváte se, že volba správného typu předškolního zařízení sehrává rozhodující úlohu v dalším rozvoji Vašeho dítěte?

ANO – NE – ČÁSTEČNĚ

Děkuji za Vaše odpovědi!

Příloha č. 2 – Dotazník pro rodiče dětí z církevních mateřských škol

Vážený rodiče,

vyplněním dotazníku mi pomůžete získat informace pro moji bakalářskou práci. Studuji 3. rokem na Pedagogické fakultě UHK. Bakalářská práce se zabývá církevním předškolním vzděláváním. Veškeré informace budou použity pouze pro účely zpracování bakalářské práce. Odpovědi buď zakroužkujte, nebo doplňte. Za vyplnění Vám velmi děkuji.

Anežka Pekárková

1. Jakého jste náboženského vyznání?

- a) římskokatolické vyznání
- b) jiné křesťanské vyznání
- c) jiné náboženství
- d) bez vyznání

2. Vaše dítě tuto mateřskou školu navštěvuje:

- a) prvním rokem
- b) druhým rokem
- c) třetím rokem a více

3. Je to Vaše první zkušenost s touto mateřskou školou?

ANO – NE

4. Modlíte se s dětmi doma a přistupujete pravidelně na nedělní mši svatou?

ANO – NE – ČÁSTEČNĚ

5. Jaké byly Vaše hlavní důvody pro výběr této mateřské školy?

6. Zajímali jste se o obsah školního vzdělávacího programu mateřské školy?

ANO – NE – ČÁSTEČNĚ

7. Myslíte si, že obsah školního vzdělávacího programu církevních mateřských škol se liší od obsahu školního vzdělávacího programu státních mateřských škol?

ANO – NE – NEVÍM

8. Ohodnoťte na škále, do jaké míry měly pro Vás následující faktory vliv při výběru mateřské školy:

(1 – nejméně, 5 – nejvíce)

- Vědomostní rozvoj dítěte
1 2 3 4 5
- Morální hodnoty
1 2 3 4 5
- Náboženský rozvoj dítěte
1 2 3 4 5
- Lokalita mateřské školy
1 2 3 4 5
- Finanční dostupnost mateřské školy
1 2 3 4 5
- Školní vzdělávací program mateřské školy
1 2 3 4 5
- Materiální vybavení a nadstandardní možnosti mateřské školy
1 2 3 4 5
- Sourozenec
1 2 3 4 5
- Kladné reference
1 2 3 4 5

9. Domníváte se, že církevní předškolní vzdělávání je zaměřeno především na:

- a) rozvoj náboženské víry dítěte
- b) mravní výchovu dítěte
- c) sociálně kvalitní vztahy - komunikace mezi dětmi, vyučujícími, rodiči

10. V jaké míře se účastníte společných akcí pořádaných mateřskou školou?

(1 nejméně - 10 nejvíce)

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

11. Přejete si, aby Vaše dítě dále pokračovalo v církevním školství (základní škola, gymnázium)?

ANO – NE – NEVÍM

12. Domníváte se, že volba správného typu předškolního zařízení sehrává rozhodující úlohu v dalším rozvoji Vašeho dítěte?

ANO – NE – ČÁSTEČNĚ

Děkuji za Vaše odpovědi!